

РАХУНКОВА ПАЛАТА

ЗАТВЕРДЖЕНО

**Рішення Рахункової палати
11.07.2023 № 14-2**

ЗВІТ

**про результати аудиту ефективності виконання повноважень
органами виконавчої влади в частині реєстрації та обліку
платників податків**

Київ 2023

ЗМІСТ

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ.....	3
ПРЕАМБУЛА	6
ВСТУП.....	7
1. СТАН ВИКОНАННЯ РЕКОМЕНДАЦІЙ (ПРОПОЗИЦІЙ) РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ.....	8
2. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПИТАНЬ РЕЄСТРАЦІЇ ТА ОБЛІКУ ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ	10
3. ОЦІНКА СТАНУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСТОВІРНОСТІ ТА ПОВНОТИ ВЕДЕННЯ ОБЛІКУ ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ.....	15
3.1. Аналіз стану обліку платників податків – юридичних осіб та надходжень податків до бюджету	15
3.2. Аналіз стану обліку платників податків – фізичних осіб та надходжень податків до бюджету	21
3.3. Аналіз стану обліку об’єктів оподаткування та об’єктів, пов’язаних з оподаткуванням	25
3.4. Оцінка стану припинення юридичної особи або підприємницької діяльності фізичної особи – підприємця.....	27
4. ОЦІНКА СТАНУ ВИКОНАННЯ ОРГАНАМИ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ ПОВНОВАЖЕНЬ В ЧАСТИНІ РЕЄСТРАЦІЇ ТА ОБЛІКУ ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ.....	33
4.1. Оцінка стану виконання ДПС повноважень щодо ведення реєстрів та баз даних в частині реєстрації та обліку платників податків	33
4.2. Оцінка стану та результативність взаємодії органів виконавчої влади в частині реєстрації та обліку платників податків.....	44
ВИСНОВКИ.....	47
ПРОПОЗИЦІЇ.....	51
Додатки	53

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

ВПП	великий платник податків – юридична особа або постійне представництво нерезидента на території України, у якої обсяг доходу від усіх видів діяльності за останні чотири послідовні податкові (звітні) квартали перевищує еквівалент 50 мільйонів євро, визначений за середньозваженим офіційним курсом Національного банку України за той самий період, або загальна сума податків, зборів, платежів, сплачених до Державного бюджету України, контроль за справлянням яких покладено на контролюючі органи, крім митних платежів, за такий самий період перевищує еквівалент 1,5 мільйона євро, визначений за середньозваженим офіційним курсом Національного банку України за той самий період
ГУ	головне управління
Держстат	Державна служба статистики України
ДПІ	державна податкова інспекція
ДПС	Державна податкова служба України
ДФС	Державна фіскальна служба України
ДРФО	Державний реєстр фізичних осіб – платників податків
Єдиний банк даних	Єдиний банк даних про платників податків – юридичних осіб
ЄДР	Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань
Закон № 466	Закон України від 16 січня 2020 р. № 466-ІХ „Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві”
Закон № 755	Закон України від 15 травня 2003 р. № 755-ІV „Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань”
Закон № 835	Закон України від 26 листопада 2015 р. № 835-VIII „Про внесення змін до Закону України „Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців” та деяких інших законодавчих актів України щодо децентралізації повноважень з державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань”
ІКС блок”	„Податковий інформаційно-комунікаційна система „Податковий блок”
КЕП	кваліфікований електронний підпис – удосконалений електронний підпис, який створюється з використанням засобу кваліфікованого електронного підпису і базується на кваліфікованому сертифікаті відкритого ключа

ККДБ	код класифікації доходів бюджету
Міндоходів	Міністерство доходів і зборів України
Мінфін	Міністерство фінансів України
Мін'юст	Міністерство юстиції України
Мінцифри	Міністерство цифрової трансформації України
МУ ДПС по роботі з ВПП	міжрегіональне управління ДПС по роботі з великими платниками податків
наказ ДПС № 252	наказ ДПС від 05 червня 2020 р. № 252 „Про затвердження Порядку складання Звіту „Про стан обліку платників” та його звітних форм” (зі змінами, внесеними наказом ДПС від 29 грудня 2020 р. № 462)
наказ № 662	наказ Міністерства фінансів України від 13.12.2021 № 662 „Про затвердження Змін до Порядку обліку платників податків і зборів та Змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства фінансів України”, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 30 грудня 2021 р. за № 1693/37315
ПДВ	податок на додану вартість
ПДФО	податок на доходи фізичних осіб
Податковий кодекс	Податковий кодекс України від 02 грудня 2010 р. № 2755-VI
Порядок № 911, наказ № 911	Порядок формування Реєстру великих платників податків, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 21 жовтня 2015 р. № 911, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 09 листопада 2015 р. за № 1395/27840
Порядок № 1386	Порядок подання інформації про платників податків, об'єкти оподаткування та об'єкти, пов'язані з оподаткуванням, для забезпечення ведення їх обліку, а також обчислення та справляння податків і зборів, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 21 грудня 2011 р. № 1386
Порядок № 1588	Порядок обліку платників податків і зборів, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 09 грудня 2011 р. № 1588, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 29 грудня 2011 р. за № 1562/20300, у редакції наказу Міністерства фінансів України від 22 квітня 2014 р. № 462 (із змінами згідно з наказом № 662)
постанова № 1290	постанова Кабінету Міністрів України від 18 листопада 2022 р. № 1290 „Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 21 грудня 2011 р. № 1386”
ПФУ	Пенсійний фонд України
Реєстр волонтерів АТО та/або ООС	Реєстр волонтерів антитерористичної операції та/або здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації

Реєстр ВПП	Реєстр великих платників податків
Реєстр платників ПДВ	Реєстр платників податку на додану вартість
РНОКПП самозайнята особа	реєстраційний номер облікової картки платника податку платник податку, який є фізичною особою – підприємцем або провадить незалежну професійну діяльність за умови, що така особа не є працівником в межах такої підприємницької чи незалежної професійної діяльності
ФО	фізична особа
ФОП	фізична особа – підприємець
ЮО	юридична особа

ПРЕАМБУЛА

Підстава для проведення заходу державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту): стаття 98 Конституції України, статті 26 і 110 Бюджетного кодексу України від 08 липня 2010 р. № 2456-VI, статті 4, 7 і 10 Закону України від 02 липня 2015 р. № 576-VIII „Про Рахункову палату”, План роботи Рахункової палати на 2023 рік, доручення члена Рахункової палати для виконання повноважень члена Рахункової палати та забезпечення здійснення заходу державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) від 14.03.2023 № 16-19.

Мета заходу державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту): встановлення фактичного стану та оцінка виконання органами виконавчої влади повноважень щодо здійснення реєстрації та ведення обліку платників податків, забезпечення достовірності та повноти ведення обліку платників податків, аналіз та оцінка впливу виконання цих повноважень на повноту справляння податків та зборів.

Предмет заходу державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту):

нормативно-правові акти, організаційно-розпорядчі документи та управлінські рішення органів виконавчої влади з питань здійснення реєстрації або взяття на облік платників податків;

інформаційні бази даних (реєстри), державні реєстри, статистична, інша звітність органів виконавчої влади у частині реєстрації або взяття на облік платників податків;

інформація про діяльність органів виконавчої влади щодо результативності здійснення контролю за реєстрацією або взяттям на облік платників податків, достовірністю та повнотою ведення такого обліку; дотримання платниками податків чинного законодавства в частині реєстрації або взяття їх на облік у контролюючих органах;

претензійно-позовні документи, інша інформація, що характеризує стан виконання повноважень органами виконавчої влади в частині здійснення реєстрації або взяття на облік платників податків, забезпечення достовірності та повноти ведення такого обліку.

Об’єкти заходу державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту): ДПС, Центральне, Східне, Західне і Південне МУ ДПС по роботі з ВПП, ГУ ДПС у Дніпропетровській, Київській, Львівській, Одеській, Полтавській та Харківській областях і м. Києві.

Надсилання запитів з питань заходу державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту): Мін’юсту, Мінцифри, Держстату.

Критерії оцінки:

законність – відповідність управлінських рішень і організаційно-розпорядчих документів, прийнятих органами виконавчої влади, вимогам чинного законодавства в частині реєстрації та ведення обліку платників податків;

своєчасність – дієвість контролю за дотриманням платниками податків вимог чинного законодавства в частині реєстрації або взяття їх на облік у контролюючих органах та повноти справляння податків;

достовірність і повнота обліку – достовірність і повнота інформації, що містять державні реєстри та інформаційні бази даних органів виконавчої влади у частині реєстрації або взяття на облік платників податків;

результативність – оцінка стану виконання повноважень органів виконавчої влади в частині забезпечення достовірності та повноти ведення обліку платників податків та вжиття заходів, спрямованих на оперативність (своєчасність) внесення змін до відповідних державних реєстрів та інформаційних баз даних.

Початкові обмеження щодо проведення заходу державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту): 2020–2022 роки та I квартал 2023 року (для аналізу динаміки окремих показників досліджувалося їх значення за 2019 рік).

Методи збирання даних: моніторинг та аналіз нормативно-правових актів; аналіз матеріалів та документів щодо організації роботи та виконання покладених на об'єкти заходу державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) повноважень з питань здійснення реєстрації та ведення обліку платників податків, забезпечення достовірності та повноти ведення обліку платників податків; аналіз даних інформаційних систем органів виконавчої влади; аналіз інформації, отриманої на запити Рахункової палати; вивчення та аналіз статистичної, іншої звітності органів виконавчої влади, аналітичної інформації; ознайомлення, опитування, обстеження, аналіз світового досвіду.

ВСТУП

Реєстрація та облік платників податків є основним елементом сервісної складової податкової системи. Від якості виконання цієї функції, повноти охоплення обліком платників, своєчасної реєстрації платників у подальшому залежить повнота та своєчасність надходжень податків до державного бюджету.

Пунктом 63.1 статті 63 Податкового кодексу визначено, що облік платників податків ведеться з метою створення умов для здійснення контролюючими органами контролю за правильністю нарахування, своєчасністю і повнотою сплати податків, нарахованих фінансових санкцій, дотримання податкового та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи.

Облік платників податків є основою, на якій ґрунтується система справляння податків і зборів та наповнення державного бюджету. Його ведення, як перший етап реалізації податкового контролю, здійснюється з метою усунення можливості ухилення від сплати податків, оскільки однією із засад створення ефективної податкової системи в державі є невідворотність відповідальності суб'єктів господарювання у разі порушення податкового законодавства. Відповідно до статті 67 Конституції України кожен зобов'язаний сплачувати податки і збори в порядку і розмірах, встановлених законом. Усі громадяни щорічно подають до податкових інспекцій за місцем проживання декларації про свій майновий стан та доходи за минулий рік у порядку, встановленому законом.

Принциповим для здійснення обліку платника податків є не тільки наявність у такого платника майна, що є об'єктом оподаткування, чи об'єктів, пов'язаних з оподаткуванням, а й потенційна можливість появи у майбутньому зазначених

об'єктів та, відповідно, виникнення обов'язку щодо сплати того або іншого податку та збору.

Облік платників податків спрямований на створення умов повного охоплення осіб, які мають об'єкти оподаткування та об'єкти, пов'язані з оподаткуванням, чи здійснюють операції, що підлягають оподаткуванню.

Таким чином, стан ведення обліку платників податків, як одного із способів здійснення податкового контролю, безпосередньо впливає на ефективність адміністрування податків, зборів, платежів та, відповідно, на стан наповнення дохідної частини бюджету.

1. СТАН ВИКОНАННЯ РЕКОМЕНДАЦІЙ (ПРОПОЗИЦІЙ) РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ

Рахунковою палатою у 2015 році проведено аналіз стану виконання повноважень органами виконавчої влади щодо повноти обліку платників податків та затверджено звіт (рішення Рахункової палати від 01.12.2015 № 10-6). Аудит засвідчив, що протягом 2013–2014 років та I півріччя 2015 року Державна реєстраційна служба України, Мін'юст, ДПС, Міндоходів і ДФС не забезпечили під час обміну інформацією достовірності та повноти відомостей про платників податків – ЮО та ФОП. Мін'юст як головний орган в системі центральних органів виконавчої влади, що відповідав за формування державної політики у сфері державної реєстрації ЮО і ФОП, не забезпечив проведення моніторингу та аналізу даних з ЄДР. ДП „Інформаційно-ресурсний центр”, на яке покладено обов'язки щодо здійснення заходів з надання аналітичної та статистичної інформації на підставі відомостей з ЄДР, не встановив контрольні дати щодо отримання такої інформації за підсумками звітних періодів (рік, квартал) і не забезпечив перспективи вибірки цих відомостей станом на дату, що минула. Система обліку платників податків ДФС (Міндоходів, ДПС) є недосконалою для здійснення повноти обліку та моніторингу платників податків, а також об'єктів оподаткування.

Про результати попереднього аудиту поінформовано Верховну Раду України, рішення Рахункової палати надіслано Кабінетові Міністрів України. Звіт і рішення Рахункової палати з рекомендаціями (пропозиціями) щодо усунення виявлених під час аудиту порушень та недоліків надіслано Мін'юсту і ДФС.

Аналіз виконання Кабінетом Міністрів України, Мін'юстом і ДФС пропозицій, наданих у рішенні Рахункової палати, засвідчив, що **із 7 виконано повністю 4 та частково 3 рекомендації.**

Відповідно до рекомендацій Рахункової палати, зокрема Мінфіном, за дорученням Кабінету Міністрів України відповідними наказами визнано такими, що втратили чинність: наказ Мінфіну від 24 січня 2013 р. № 37¹ „Про затвердження Положення про Реєстр неприбуткових установ та організацій” – на підставі наказу Мінфіну від 11 квітня 2016 р. № 431² „Про визнання таким, що втратив чинність, наказу Міністерства фінансів України від 24 січня 2013 року № 37”; наказ

¹ Зареєстрований в Мін'юсті 14 лютого 2013 р. за № 267/22799.

² Зареєстрованого в Мін'юсті 15 липня 2016 р. за № 962/29092.

Міндоходів від 27 листопада 2013 р. № 717³ „Про затвердження Порядку формування Реєстру великих платників податків” – наказу № 911; наказ Міндоходів від 10 грудня 2013 р. № 779⁴ „Про затвердження Положення про реєстрацію фізичних осіб у Державному реєстрі фізичних осіб – платників податків” – наказу Мінфіну від 29 вересня 2017 р. № 822⁵ „Про затвердження Положення про реєстрацію фізичних осіб у Державному реєстрі фізичних осіб – платників податків”.

Мін’юстом видано наказ від 15 грудня 2015 р. № 2586/5⁶ „Про впорядкування відносин з державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень, державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців”, яким крім іншого, визнано таким, що втратив чинність наказ Мін’юсту від 14 жовтня 2011 р. № 3175/5⁷ „Про затвердження Положення про здійснення державного нагляду за дотриманням законодавства у сфері державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців”.

Водночас Кабінетом Міністрів України постановою від 25 грудня 2015 р. № 1128 затверджено Порядок розгляду скарг на рішення, дії або бездіяльність державного реєстратора, суб’єктів державної реєстрації, територіальних органів Міністерства юстиції⁸, яким визначено процедуру здійснення Мін’юстом та його територіальними органами розгляду скарг на рішення, дії або бездіяльність державного реєстратора, суб’єктів державної реєстрації, територіальних органів Мін’юсту, і який частково врегульовує нормативно-правові питання скасованого наказу Мін’юсту.

З 01.01.2016 Закон № 755 викладено у редакції Закону № 835, яким, зокрема, визначено процедуру інформаційної взаємодії між ЄДР та інформаційними системами державних органів (стаття 13), порядок проведення державної реєстрації та інших реєстраційних дій на підставі документів, що подаються заявником для державної реєстрації (частина друга статті 25), підстави для відмови у державній реєстрації (стаття 28) та виправлення помилок, допущених у відомостях ЄДР (стаття 32).

ДФС розроблено план заходів з усунення порушень і недоліків, виявлених під час аудиту, удосконалено звітність щодо обліку платників податків, яка формується в ІКС „Податковий блок”, у тому числі забезпечено формування звітності станом на 31 грудня та 1 січня кожного року.

Водночас аудитом встановлено, що у частково виконаних **Кабінетом Міністрів України та ДФС трьох рекомендаціях** (пропозиціях) Рахункової палати залишилося **невиконаним таке:**

Кабінетом Міністрів України не забезпечено внесення змін до Положення про Єдиний державний реєстр підприємств та організацій України,

³ Зареєстрований в Мін’юсті 17 грудня 2013 р. за № 2134/24666.

⁴ Зареєстрований в Мін’юсті 26 грудня 2013 р. за № 2211/24743.

⁵ Зареєстрованого в Мін’юсті 25 жовтня 2017 р. за № 1306/31174.

⁶ Зареєстрований в Мін’юсті 15 грудня 2015 р. за № 1568/28013.

⁷ Зареєстрований в Мін’юсті 18 жовтня 2011 р. за № 1202/19940.

⁸ У редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24 грудня 2019 р. № 1150 „Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 25 грудня 2015 р. № 1128”.

затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 22 січня 1996 р. № 118 „Про створення Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України”, та Положення про порядок державної реєстрації договорів (контрактів) про спільну інвестиційну діяльність за участю іноземного інвестора, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 січня 1997 р. № 112, в частині посилання на ЦОВВ, які на сьогодні припинили свою діяльність (Держпідприємництво, Мінекономрозвитку);

ДФС не забезпечено удосконалення звітності щодо обліку платників податків, яка формувалася за допомогою ІКС „Податковий блок”, в частині усунення розбіжностей між сумарною кількістю ЮО і ФОП у розрізі різних станів і організаційно-правових форм та загальним їх підсумком, а інформацію про стан обліку платників податків (за формою № 1-ОПЗ) ДФС Рахунковій палаті було надано лише станом на 31.03.2019 та 30.06.2019.

Таким чином, **через неналежне виконання окремих рекомендацій (пропозицій) Рахункової палати, наданих за результатами попереднього контрольного заходу, не забезпечено виправлення наявних недоліків та налагодження повною мірою належної системи обліку платників податків.**

2. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПИТАНЬ РЕЄСТРАЦІЇ ТА ОБЛІКУ ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ

Відносини, що виникають у сфері державної реєстрації юридичних осіб, їхньої символіки (у випадках, передбачених законом), громадських формувань, що не мають статусу юридичної особи, та фізичних осіб – підприємців, регулює Закон № 755.

Законом № 755 серед іншого визначено загальні засади державної реєстрації (стаття 4), систему органів державної реєстрації (стаття 5), процедуру інформаційної взаємодії між Єдиним державним реєстром та інформаційними системами державних органів (стаття 13), процедуру проведення державної реєстрації (зокрема, статті 14–26).

Основним нормативно-правовим актом, спрямованим на регулювання відносин, що виникають у сфері справляння податків і зборів, зокрема визначення вичерпного переліку податків та зборів, що справляються в Україні, порядку їх адміністрування, платників податків та зборів, їх прав та обов’язків, компетенції контролюючих органів, повноважень і обов’язків їх посадових осіб під час адміністрування податків та зборів, а також відповідальності за порушення податкового законодавства, є Податковий кодекс.

Відповідно до статті 15 Податкового кодексу платниками податків визнаються фізичні особи (резиденти і нерезиденти України), юридичні особи (резиденти і нерезиденти України) та їх відокремлені підрозділи, які **мають, одержують (передають) об’єкти оподаткування або провадять діяльність (операції), що є об’єктом оподаткування** згідно з цим Кодексом або податковими законами, і на яких покладено обов’язок із сплати податків та зборів згідно з цим Кодексом.

Кожний з платників податків може бути платником податку за одним або кількома податками та зборами.

Платник податків зобов'язаний стати на облік у контролюючих органах в порядку, встановленому законодавством України (підпункт 16.1.1 пункту 16.1 статті 16 Податкового кодексу).

Загальні положення щодо обліку платників податків визначено статтею 63 Податкового кодексу.

Так, взяттю на облік або реєстрації у контролюючих органах підлягають всі платники податків (абзац перший пункту 63.2).

Взяття на облік у контролюючих органах юридичних осіб, їх відокремлених підрозділів, у тому числі нерезидентів, зазначених у пункті 64.5 статті 64 цього Кодексу, а також самозайнятих осіб здійснюється незалежно від наявності обов'язку щодо сплати того або іншого податку та збору (абзац другий пункту 63.2)⁹.

З метою проведення податкового контролю платники податків підлягають реєстрації або взяттю на облік у контролюючих органах за місцезнаходженням юридичних осіб, відокремлених підрозділів юридичних осіб, місцем проживання особи (основне місце обліку), а також за місцем розташування (реєстрації) їх підрозділів, рухомого та нерухомого майна, об'єктів оподаткування або об'єктів, які пов'язані з оподаткуванням або через які провадиться діяльність (неосновне місце обліку) (абзац перший пункту 63.3).

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, може прийняти рішення про зміну основного та неосновного місця обліку великого платника податків, у тому числі визначити, що облік такого платника податків здійснює територіальний орган центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, який здійснює супроводження великих платників податків, та його структурні підрозділи в разі створення (абзац другий пункту 63.3)¹⁰.

Об'єктами оподаткування і об'єктами, пов'язаними з оподаткуванням, є майно та дії, у зв'язку з якими у платника податків виникають обов'язки щодо сплати податків та зборів. Такі об'єкти за кожним видом податку та збору визначаються згідно з відповідним розділом цього Кодексу (абзац третій пункту 63.3).

Платник податків зобов'язаний стати на облік у відповідних контролюючих органах за основним та неосновним місцем обліку, повідомляти про всі об'єкти оподаткування і об'єкти, пов'язані з оподаткуванням, контролюючі органи за основним місцем обліку згідно з порядком обліку платників податків (абзац четвертий пункту 63.3).

Взяття на облік платників податків – юридичних осіб та їх відокремлених підрозділів здійснюється після їх державної реєстрації чи включення відомостей про них до відповідних державних реєстрів на умовах, що визначаються законодавчими актами України, крім випадків, визначених цим Кодексом, коли органами реєстрації є контролюючі органи або коли проведення державної

---

⁹ Абзац другий пункту 63.2 статті 63 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 12 січня 2023 р. № 2888-ІХ „Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо платіжних послуг”.

¹⁰ З 23.05.2020 абзац другий пункту 63.3 статті 63 Податкового кодексу в редакції Закону № 466.

реєстрації платника податків у відповідному статусі законодавством не передбачається (пункт 63.4).

Всі фізичні особи – платники податків та зборів реєструються у контролюючих органах шляхом включення відомостей про них до Державного реєстру фізичних осіб – платників податків у порядку, визначеному цим Кодексом (абзац перший пункту 63.5).

Фізичні особи – підприємці та особи, які мають намір провадити незалежну професійну діяльність, підлягають взяттю на облік як самозайняті особи у контролюючих органах згідно з цим Кодексом (абзац другий пункту 63.5).

Облік платників податків у контролюючих органах ведеться за податковими номерами (пункт 63.6).

Особливості обліку платників податків за окремими податками, а також окремих категорій платників податків встановлюються відповідними розділами цього Кодексу (пункт 63.8).

Згідно з пунктом 63.10 статті 63 Податкового кодексу центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику, визначаються: порядок обліку платників податків і зборів; перелік документів, які подаються для взяття на облік платників податків, а також порядок подання таких документів; форми заяв, свідоцтв та документів з питань реєстрації та обліку платників податків.

З метою використання єдиної раціональної методики обліку платників податків і зборів у контролюючих органах відповідно до Податкового кодексу Мінфіном розроблено Порядок № 1588.

Дія Порядку № 1588 поширюється на платників податків – юридичних осіб (резидентів та нерезидентів), їх відокремлені підрозділи, а також самозайнятих осіб. Інформація про таких платників податків, отримана для їх обліку згідно з цим Порядком, вноситься до Єдиного банку даних про платників податків – юридичних осіб та складових частин такого банку даних (реєстру платників податків – нерезидентів, реєстру договорів про спільну діяльність, договорів управління майном та угод про розподіл продукції), а також до Реєстру самозайнятих осіб, який є складовою частиною Державного реєстру фізичних осіб – платників податків (абзац перший пункту 1.5 розділу I¹¹).

Довідково. Платники податків, місцезнаходженням (місцем проживання) яких є тимчасово окупована територія України, що визнана такою відповідно до Закону України „Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України” або Закону України „Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях”, обліковуються в Єдиному банку даних юридичних осіб або Реєстрі самозайнятих осіб з ознакою „податковою адресою є тимчасово окупована територія Автономної Республіки Крим та міста Севастополя” або з ознакою „податковою адресою є тимчасово окупована територія у Донецькій та Луганській областях”. У разі зміни місцезнаходження (місія проживання) на (з) тимчасово окуповану(ої) територію(ї) України в Єдиному банку даних юридичних осіб або Реєстрі самозайнятих осіб встановлюється/скасовується така ознака (абзац другий пункту 1.5 розділу I).

Відокремлені підрозділи, місцезнаходженням яких є тимчасово окупована територія, в розумінні Закону України „Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України”, та які є відокремленими підрозділами тих

---

¹¹ Із змінами, внесеними згідно із наказом № 662.

юридичних осіб, що знаходяться на іншій території України або перебувають на обліку в контролюючих органах, які здійснюють супроводження великих платників податків, обліковуються в контролюючих органах за основним місцем обліку відповідних юридичних осіб. У разі переведення юридичної особи на обслуговування з одного контролюючого органу до іншого (взяття на облік/зняття з обліку) одночасно здійснюється і зміна місця обліку відокремлених підрозділів, місцезнаходженням яких є тимчасово окупована територія та які перебувають на обліку в контролюючому органі за основним місцем обліку такої юридичної особи (абзац третій пункту 1.5 розділу I).

Згідно з пунктом 13.6 розділу XIII Порядку № 1588 контролюючі органи координують свою діяльність з питань обліку платників податків з: органами державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців; органами, що здійснюють реєстрацію приватної нотаріальної, адвокатської, іншої незалежної професійної діяльності та видають свідоцтва про право на провадження такої діяльності; органами, що ведуть облік або реєстрацію рухомого майна та інших активів, які є об'єктами оподаткування; фінансовими установами; іншими органами відповідно до Податкового кодексу України та інших нормативно-правових актів.

Між Єдиним банком даних про платників податків – юридичних осіб/Реєстром самозайнятих осіб та Єдиним державним вебпорталом електронних послуг (Портал Дія) здійснюється інформаційна взаємодія під час надання комплексної електронної публічної послуги „е-Підприємець” згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 04 серпня 2021 р. № 808 „Про реалізацію експериментального проекту щодо спрощення умов для започаткування та провадження підприємницької діяльності”¹².

Порядок надання електронних публічних послуг у сфері державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців у автоматичному режимі затверджено наказом Мін'юсту, Мінцифри від 14 липня 2022 р. № 2933/5/66¹³, яким визначено механізм надання електронних публічних послуг у сфері державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців у автоматичному режимі без участі державного реєстратора юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань у режимі реального часу за допомогою програмного забезпечення Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань на підставі документів суб'єктів звернення, поданих в електронній формі засобами Єдиного державного вебпорталу електронних послуг.

Довідково. За даними Мінцифри¹⁴, протягом 2021–I кварталу 2023 років засобами Єдиного державного вебпорталу електронних послуг зареєстровано 295,1 тис. суб'єктів господарювання (10,2 тис. ЮО та 284,9 тис. ФОП).

Контролюючі органи забезпечують достовірність даних про платників податків в Єдиному банку даних про платників податків - юридичних осіб та Державному реєстрі фізичних осіб – платників податків, реєстрі платників податку на додану вартість, реєстрі неприбуткових організацій та інших реєстрах, що формуються та ведуться контролюючими органами згідно з цим Кодексом, їх захист від несанкціонованого доступу, оновлення, архівування та відновлення даних (пункт 63.11 Податкового кодексу).

¹² З 01.01.2022 у зв'язку з набранням чинності змінами, внесеними до Порядку № 1588 наказом № 662, пункт 13.6 розділу XIII цього Порядку доповнено новим абзацом такого змісту.

¹³ Зареєстрованим у Мін'юсті 14 липня 2022 р. за № 780/38116.

¹⁴ Лист Мінцифри від 26.05.2023 № 1/04-5-5647.

Інформація, що збирається, використовується та формується контролюючими органами у зв'язку з обліком платників податків, вноситься до інформаційних баз даних (пункт 63.12 Податкового кодексу).

Взяття на облік юридичних осіб та відокремлених підрозділів юридичних осіб регулюється статтею 64 Податкового кодексу, відповідно до пункту 64.1¹⁵ якої взяття на облік за основним місцем обліку юридичних осіб та їх відокремлених підрозділів як платників податків та зборів у контролюючих органах здійснюється **на підставі відомостей з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань**, наданих згідно із Законом України „Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань”, у день отримання зазначених відомостей контролюючими органами.

На обліку у контролюючих органах повинні перебувати угоди про розподіл продукції, договори управління майном (крім договорів щодо операцій, визначених у другому реченні абзацу другого підпункту 5 пункту 180.1 статті 180 цього Кодексу) та договори про спільну діяльність на території України без створення юридичних осіб, на які поширюються особливості податкового обліку та оподаткування діяльності за такими договорами (угодами), визначені цим Кодексом (абзац перший пункту 64.6).

Довідково. Зазначені платники беруться на облік в контролюючих органах за заявничьким принципом шляхом додаткового взяття на облік як платника податків відповідного управителя майна, уповноваженої особи, або шляхом додаткового взяття на облік як платника податків відповідного інвестора (для угоди за участю одного інвестора) або оператора (для багатосторонньої угоди) та включаються до Реєстру договорів про спільну діяльність, договорів управління майном та угод про розподіл продукції.

Статтею 65¹⁶ Податкового кодексу передбачено, що взяття на облік фізичних осіб – підприємців (крім тих, що набули статусу електронного резидента (е-резидента) у контролюючих органах здійснюється за податковою адресою на підставі відомостей з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців (крім тих, що набули статусу електронного резидента (е-резидента) та громадських формувань, наданих державним реєстратором згідно із Законом України „Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань” (пункт 65.1).

Облік самозайнятих осіб здійснюється шляхом внесення до Державного реєстру записів про державну реєстрацію або припинення підприємницької діяльності, незалежної професійної діяльності, перереєстрацію, постановку на облік, зняття з обліку, внесення змін стосовно самозайнятої особи, а також вчинення інших дій, які передбачені Порядком обліку платників податків, зборів (пункт 65.2).

Внесення змін до облікових даних платників податків, крім фізичних осіб, які не зареєстровані підприємцями та не провадять незалежну професійну діяльність, регулюється статтею 66 Податкового кодексу.

Підстави та порядок зняття з обліку у контролюючих органах юридичних осіб, їх відокремлених підрозділів та самозайнятих осіб визначено статтею 67 Податкового кодексу.

---

¹⁵ У редакції Закону № 466.

¹⁶ У редакції, що діяла до 01.04.2023.

Таким чином, **нормативно-правову базу, яка визначає правові засади регулювання питань реєстрації та обліку платників податків, загалом сформовано.**

3. ОЦІНКА СТАНУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСТОВІРНОСТІ ТА ПОВНОТИ ВЕДЕННЯ ОБЛІКУ ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ

3.1. *Аналіз стану обліку платників податків – юридичних осіб та надходжень податків до бюджету*

За даними звітів за формами № 1-ОПЗ та № 01-ОПЗ станом на 01.04.2023 в територіальних органах ДПС перебували на обліку **1 676,8 тис. ЮО**, в т. ч. **328,1 тис. ЮО** за неосновним місцем обліку. Порівняно з 01.01.2020 (1 554,6 тис.) кількість ЮО збільшилася на **122,2 тис.**, або на **7,9 відс.** (табл. 1).

Таблиця 1

Аналіз кількості юридичних осіб – платників податків за роками

Кількість платників податків	01.01.2020	01.01.2021	01.01.2022	01.01.2023	01.04.2023	Приріст 01.04.2023 до 01.01.2020		
						+/-	відс.	
За даними ЄДР (Мін'юст)	x	556 750	590 122	331 388	88 270	x	x	
За даними Держстату	x	1 395 448	1 437 009	1 464 953	1 471 748	x	x	
За даними ДПС								
основні платники	усього	1 554 614	1 600 159	1 641 769	1 670 435	1 676 806	122 192	7,9
	усього (без тимчасово окупованих територій)	x	1 536 152	1 576 969	1 605 719	1 612 094	x	x
	у стані припинення	177 360	183 160	187 506	188 933	189 304	11 944	6,7
	відс. у стані припинення	6,6	11,5	11,4	11,3	11,3	x	x
	знято з обліку	103 069	102 994	103 133	103 277	103 251	182	0,2
	які повинні здійснювати діяльність	1 274 185	1 314 005	1 351 130	1 378 225	1 384 251	110 066	8,6
відс. активних	82	82,1	82,3	82,5	82,6	x	x	
Платники окремих податків (за неосновним місцем обліку)	305 538	323 927	391 778	428 481	328 110	22 572	7,4	

У цілому за період, що досліджувався, спостерігається динаміка щорічного зростання кількості зареєстрованих основних платників податків – ЮО: на 2,9 відс. у 2020 році, на 2,6 відс. у 2021 році, на 1,7 відс. у 2022 році та на 0,4 відс. у I кварталі 2023 року.

Кількість ЮО – платників податків за неосновним місцем обліку у 2020 році збільшилася на 6 відс., у 2021 році – на 20,9 відс., у 2022 році – на 9,4 відс., та у I кварталі 2023 року знизилась на 23,4 відсотка.

Довідково. ДПС з метою здійснення комплексу підготовчих робіт, направлених на виконання Плану заходів із забезпечення впровадження Кодифікатора адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад в діяльності міністерств, інших центральних та місцевих органів виконавчої влади, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2021 р. № 1340-р, затверджено та доведено до територіальних органів ДПС листом від 02.12.2021 № 6881/7/99-12-09-01-07 алгоритм дій структурних підрозділів по виконанню процедурних заходів з адміністрування місцевих податків в межах територіальних громад. Відповідно до цього алгоритму підрозділи обліку платників забезпечили взяття на облік платників податків за неосновним місцем обліку в ДПІ, повноваження якої поширюються на територію територіальної громади, однак не перебували на обліку у відповідній ДПІ, та для міст обласного значення з районним поділом забезпечили взяття на облік платників податків за неосновним місцем обліку в „базову” ДПІ, повноваження якої поширюються на територію міської територіальної громади, до якої належить територія міста.

При цьому кількість ЮО – основних платників податків, які повинні здійснювати діяльність, на 01.04.2023 становить **1 384,3 тис.**, або **82,6 відс.** кількості основних платників, що перебували на обліку, і порівняно з 01.01.2021 (1 314 тис.) кількість таких ЮО збільшилася на **70,3 тис. (5,3 відсотка)**.

Довідково. У розрізі територіальних органів ДПС найбільший відсоток ЮО – основних платників податків, які повинні здійснювати діяльність, станом на 01.04.2023 в Західному МУ ДПС по роботі з ВПП (88,1 відс.), ГУ ДПС у Закарпатській (94 відс.), Київській (90 відс.) областях, м. Києві (88,7 відс.), найменший – в ГУ ДПС у Донецькій (66,3 відс.), Луганській (73,6 відс.) та Миколаївській (75,4 відс.) областях.

При збільшенні кількості зареєстрованих основних платників податків на 1,7 відс. у 2020 році, 3,2 відс. у 2021 році, 0,7 відс. у 2022 році та на 0,5 відс. у I кварталі 2023 року, відсоток платників, які повинні здійснювати діяльність, збільшився на 3,1, 2,8, 2 та 0,4 відс. відповідно.

Також в Єдиному банку даних з ознакою „податковою адресою є тимчасово окупована територія Автономної Республіки Крим та міста Севастополя” або з ознакою „податковою адресою є тимчасово окупована територія у Донецькій та Луганській областях” обліковуються 116 491 ЮО¹⁷.

За даними Держстату¹⁸, на обліку в ЄДРПОУ (за видами економічної діяльності та регіонами¹⁹) станом на 01.01.2021, 01.01.2022, 01.01.2023 та 01.04.2023 перебували 1 395,5, 1 437, 1 465 та 1 471,7 тис. ЮО, що на **141 тис. менше, ніж за даними звіту за формою № 01-ОПЗ на кожен звітну дату.**

При цьому, за даними ЄДР²⁰, станом на 01.01.2021 кількість зареєстрованих ЮО становила 556,8 тис., що в 2,5 раза менше даних Держстату та в 2,8 раза менше даних ДПС, станом на 01.01.2022 – 590,1 тис. ЮО, або в 2,4 та 2,7 раза менше, станом на 01.01.2023 – 331,4 тис. ЮО, в 4,4 та 4,8 раза менше та станом на 01.04.2023 становила 88,3 тис. ЮО, що в 16,7 та 18,3 раза менше даних Держстату та ДПС відповідно.

У розрізі організаційно-правових форм станом на 01.04.2023 на обліку в територіальних органах ДПС перебувають:

1 253 124 ЮО – суб’єктів господарської діяльності, зокрема, 827 107 товариств з обмеженою відповідальністю, 244 831 приватне підприємство, 50 348 фермерських господарств, 35 824 кооперативи, 19 571 державних, казенних та комунальних підприємств, 14 869 дочірніх підприємств, 18 477 акціонерних товариств;

331 539 ЮО, які не є суб’єктами господарської діяльності, зокрема, 111 856 громадських організацій, 61 931 організацій, установ та закладів, 28 482 релігійні та 30 383 благодійних організацій, 14 754 політичні партії та 31 827 організацій профспілок, 52 306 інших організацій та об’єднань громадян;

¹⁷ За інформацією ДПС, не передбачено ведення звітності щодо кількості платників податків у розрізі видів діяльності та платників податків, податковою адресою яких є тимчасово окупована територія. Згідно з Порядком № 1588, платники податків, місцезнаходженням (місцем проживання) яких є тимчасово окуповані території АР Крим та м. Севастополя (окуповані з 20.02.2014) та території Донецької і Луганської областей (окуповані з 07.04.2014), обліковуються в Єдиному банку даних або Реєстрі самозайнятих осіб з ознакою „податковою адресою є тимчасово окупована територія Автономної Республіки Крим та міста Севастополя” або з ознакою „податковою адресою є тимчасово окупована територія у Донецькій та Луганській областях”.

¹⁸ Лист Держстату від 24.05.2023 № 15.1.2-11/253-23.

¹⁹ Без урахування тимчасово окупованої території АР Крим та м. Севастополь.

²⁰ Лист Мін’юсту від 23.05.2023 № 64532/64055-12-23/8.4.3.

71 215 платників, які не мають статусу юридичної особи, зокрема, 2 677 постійних представництв нерезидентів, 3 908 інших відокремлених підрозділів нерезидентів, 64 076 представництв (філій) резидентів, 554 договори про спільну діяльність та про управління майном;

20 928 платників інших організаційно-правових форм.

Разом з тим відповідно до звіту за формою № 3-ОПЗ 1 368 213 ЮО є платниками податків за основним місцем обліку (мають стан „0”); 1 005 – у стані переходу на облік до інших органів ДПС (стан „30”); 100 571 – триває ліквідаційна процедура за рішенням (постановою) суду (стан „21”); 3 310 – припинені (стан „16”) та 14 831 мають стан „в ЄДР свідоцтво недійсне”.

Також по 12 023 ЮО прийнято рішення засновників (учасників) про їх припинення (стан „3”), по 1 213 – порушено провадження у справі про банкрутство (стан „4”), по 977 – порушено провадження у справі про припинення (стан „5”), 5 300 – визнані банкрутами (стан „14”) та 103 251 – зняті з обліку (стан „22”).

Протягом 2020–2022 років та I кварталу 2023 року кількість ЮО – основних платників податків у стані припинення діяльності збільшилася з 183,2 до 189,3 тис. і становить 11,5 – 11,3 відс. загальної кількості основних платників.

При цьому **кількість припинених ЮО скоротилася з 16 тис. у 2020 році до 11,4 тис. у 2022 році. Протягом I кварталу 2023 року припинили свою діяльність ще 3,3 тис. ЮО.**

Слід зазначити, що **щорічно територіальними органами ДПС знімалося з обліку близько 103 тис. ЮО**, що у 1,8 раза (2020 рік), 1,7 раза (2021 рік), 2,9 раза (2022 рік) та 11,8 раза (I квартал 2023 року) більше, ніж було зареєстровано (58,2, 61,4, 36 та 8,7 тис. платників відповідно).

Загалом по Україні відсоток знятих з обліку ЮО протягом періоду, що досліджувався, становив більше **6 відс.** загальної кількості зареєстрованих. У розрізі територіальних органів ДПС найбільший показник у ГУ ДПС у Донецькій (**18 відс.**), Дніпропетровській (**11,4 відс.**) та Сумській (**11,3 відс.**) областях, найменший – ГУ ДПС у м. Києві (**1,2 відс.**) та Закарпатській області (**0,8 відсотка**).

Отже, **протягом періоду, що досліджувався, кількість знятих з обліку ЮО значно перевищувала кількість зареєстрованих (новостворених) платників податків.**

У розрізі окремих податків протягом періоду, що досліджувався, спостерігається **щорічна тенденція до скорочення кількості ЮО – платників ПДВ: на 4,9 відс. (до 243 819 осіб) станом на 01.01.2021 порівняно з 01.01.2020 (256 346 осіб), на 01.01.2022 – на 1,8 відс. (до 239 355 осіб), на 01.01.2023 – на 0,5 відс. (до 226 805 осіб) та на 01.04.2023 – ще на 1,4 відс. (до 223 717 ЮО).**

Отже, **кількість ЮО – платників ПДВ зменшилась на 12,7 відс., або 32 629 платників (з 256 346 до 223 717), 12 012 платникам призупинено реєстрацію платника ПДВ.**

При цьому відповідно до положень пунктів 184.1, 184.2 статті 184 Податкового кодексу, протягом 2020–2022 років та I кварталу 2023 року анульовано реєстрацію платником ПДВ 93 703 ЮО. За даними ДПС основні причини анулювання реєстрації платником ПДВ – відсутність поставок у платників ПДВ та неподання ними протягом 12 місяців податкових декларацій (93,4 відс. загальної кількості) (додаток 1).

Довідково. Найбільша кількість анулювань реєстрації платником ПДВ (40 324 випадки) відбулась у 2020 році. При цьому лише в ГУ ДПС у м. Києві анульовано 20 491 реєстрацію платника ПДВ (50,8 відс. загальної кількості по Україні), у Дніпропетровській – 2 980 (7,4 відс.), Київській – 1 969 (4,9 відс.) та Харківській – 1 907 (4,7 відс.) областях відповідно.

Слід зазначити, що згідно з даними звіту за формою № 6-ОПЗ в середньому протягом року платникам ПДВ – ЮО анульовано реєстрацію платника ПДВ в 1,2, 1,1 та 1,6 раза більше, ніж зареєстровано таких платників (у 2021 році анульовано 31 597, зареєстровано 26 343, у 2022 році – 15 650 та 13 748, у I кварталі 2023 року – 6 132 та 3 940 відповідно).

Кількість платників, які перебували на спрощеній системі оподаткування, щорічно зростала: станом на 01.01.2021 платниками єдиного податку були 201,9 тис. осіб, на 01.01.2022 їх кількість збільшилася до 207,7 тис. осіб, або на 2,9 відс. (+5,8 тис.), на 01.01.2023 – до 217,8 тис., або на 4,9 відс. (+10,1 тис. осіб), та на 01.04.2023 – ще на 0,8 відс., або до 219,7 тис. осіб (+1 818 осіб).

Довідково. Згідно з пунктом 299.10 статті 299 Податкового кодексу реєстрація платником єдиного податку є безстроковою та може бути анульована шляхом виключення з реєстру платників єдиного податку за рішенням контролюючого органу, зокрема, у разі:

подання платником податку заяви щодо відмови від застосування спрощеної системи оподаткування у зв'язку з переходом на сплату інших податків і зборів, визначених Кодексом, – в останній день календарного кварталу, в якому подано таку заяву;

припинення підприємницької діяльності фізичною особою – підприємцем відповідно до закону – в день отримання відповідним контролюючим органом від державного реєстратора повідомлення про проведення державної реєстрації такого припинення;

якщо платником єдиного податку четвертої групи не подано податкову звітність, передбачену підпунктом 295.9.1 пункту 295.9 статті 295 та підпунктом 298.8.1 пункту 298.8 статті 298 цього Кодексу;

втрати платником єдиного податку третьої групи статусу електронного резидента (e-резидента);

у випадках, визначених підпунктом 298.2.3 пункту 298.2 та підпунктом 298.8.6 пункту 298.8 статті 298 цього Кодексу.

За даними ДПС, за недотримання вимог податкового законодавства у 2020–2022 роках та I кварталі 2023 року скасовано реєстрацію платником єдиного податку 27 743 ЮО²¹ (у 2020 році – 8 263 особам, 2021 році – 8 111 особам, 2022 році – 8 360 особам, у I кварталі 2023 року – 3 009 особам).

Платник податків зобов'язаний за кожний встановлений Податковим кодексом звітний період, в якому виникають об'єкти оподаткування, або у разі наявності показників, які підлягають декларуванню, подавати податкові декларації щодо кожного окремого податку, платником якого він є. Цей абзац застосовується до всіх платників податків, у тому числі платників, які перебувають на спрощеній системі оподаткування обліку та звітності (пункт 49.2 статті 49 Податкового кодексу).

Аудитом встановлено, що протягом 2020–2022 років та I кварталу 2023 року спостерігається стала тенденція до скорочення ЮО – платників податків, які

²¹ Зазначена інформація не містить відомостей стосовно кількості платників єдиного податку четвертої групи (ЮО), оскільки відповідно до підпункту 298.8.1 пункту 298.8 статті 298 Податкового кодексу сільськогосподарські товаровиробники повинні щорічно підтверджувати статус платника єдиного податку шляхом подання визначеної податкової звітності. Тобто усі платники єдиного податку четвертої групи (ЮО) автоматично за умовами податкового законодавства станом на кінець календарного року втрачають статус платника єдиного податку четвертої групи.

подавали податкову звітність: у 2020 році подали звітність 1 257,4 тис. ЮО (79,7 відс. загальної кількості ЮО, які перебували на обліку в ДПС (за формою № 01-ОПЗ)), у 2021 році – 1 232,6 тис. (78,2 відс.), або на 2 відс. менше показника 2020 року, у 2022 році – 1 143,8 тис. (71,2 відс.), або на 7,2 відс. менше 2021 року, у I кварталі 2023 року – 794,1 тис. ЮО (49,3 відсотка).

При цьому за 2020–2022 роки 390,7 тис. ЮО – платників податку на прибуток (43,2 відс. загальної кількості платників, якими була подана звітність з податку на прибуток (903,8 тис.)), задекларували прибуткову діяльність; 207,2 тис. (22,9 відс.) – збиткову діяльність; 305,1 тис. (33,9 відс.) – відсутність діяльності (нульові показники). А отже, **більше половини платників податку на прибуток звітували про відсутність діяльності або про її збитковість.**

У цілому за період аудиту спостерігається стала тенденція до збільшення кількості платників податків, які не подавали податкову звітність більше одного року: у 2020 році 151,1 тис., або **9,6 відс.** загальної кількості ЮО, які перебували на обліку в ДПС (за формою № 01-ОПЗ), у 2021 році – 236,4 тис., або 15 відс. (+56,4 відс. до 2020 року), у 2022 році – 328,7 тис., або **20,5 відс.** (+39 відс. до 2021 року).

Про відсутність діяльності більше року також звітували: у 2020 році 155,8 тис., або **9,9 відс.** загальної кількості юридичних осіб, які перебували на обліку в ДПС (за формою № 01-ОПЗ), у 2021 році – 127,1 тис., або 8,1 відс. (-28,7 відс. до 2021 року), у 2022 році – 129,5 тис., або **8,1 відс.** (+1,9 відс. до 2021 року), у I кварталі 2023 року – 5,9 тис. ЮО, або 0,4 відсотка.

Отже, **протягом 2020–2022 років та I кварталу 2023 року кількість ЮО – платників податків, якими не подавалася податкова звітність більше одного року або декларувалася її відсутність, збільшилася з 19,5 відс. (від загальної кількості зареєстрованих ЮО) у 2020 році до 28,5 відс. у 2022 році.**

Аудитом встановлено, що у 2020 році 485,4 тис. ЮО фактично сплачували податки до зведеного бюджету (додаток 2), у 2021 році – 522,7 тис. платників (+37,3 тис. осіб до 2020 року), у 2022 році – 445,5 тис. платників (-77,2 тис. осіб до 2021 року), та у I кварталі 2023 року – лише 348,1 тис. платників (-97,4 тис. осіб до 2022 року).

У розрізі основних податків станом на 01.04.2023 порівняно з 01.01.2021 **кількість платників, які сплачували, зокрема ПДФО, зменшилась на 30,7 відс.** (з 412,1 до 285,4 тис. ЮО), **ПДВ – на 45,8 відс.** (з 186,1 до 100,9 тис. ЮО), **податку на прибуток – на 33,1 відс.** (з 151,8 до 101,5 тис. ЮО).

Протягом 2020–2022 років та I кварталу 2023 року до загального фонду зведеного бюджету²² ЮО забезпечено надходження податків і зборів у розмірі 2 990,4 млрд грн, зокрема: у 2021 році порівняно з 2020 роком надходження податків і зборів до зведеного бюджету збільшилися на 16,6 відс. (з 795,4 до 927,8 млрд грн), у 2022 році порівняно з 2021 роком – на 11 відс. (до 1 030,1 млрд грн), у I кварталі 2023 року надійшло 23 відс. надходжень 2022 року (237,1 млрд гривень).

У розрізі територіальних органів ДПС протягом періоду, що досліджувався,

²² Наказом ДПС від 25 листопада 2022 р. № 867 затверджено Порядок складання звітів про надходження/нарахування податків, зборів та інших платежів, у тому числі з розподілом між державним та місцевим бюджетом.

найбільші надходження до зведеного бюджету забезпечено Центральним МУ по роботі з ВПП та ГУ ДПС у м. Києві, найменші: у 2020 році – ГУ ДПС у Чернівецькій та Луганській областях, у 2021 році – ГУ ДПС у Чернівецькій області, у 2022 році – ГУ ДПС у Луганській, Херсонській і Чернівецькій областях, у I кварталі 2023 року – Східним МУ ДПС по роботі з ВПП та ГУ ДПС у Луганській і Херсонській областях.

Довідково. Середня сума надходжень на одного платника – ЮО у 2020 році становила 1,6 млн грн, у 2021 році – 1,8 млн грн, у 2022 році – 2,3 млн грн та у I кварталі 2023 року – 0,7 млн гривень.

Аудитом встановлено **щорічне зростання кількості платників, які мали податковий борг** (додаток 3).

Так, станом на 01.04.2023 порівняно з 01.01.2021 **кількість ЮО, які мали податковий борг, збільшилася на 73,3 відс.** (з 101,6 до 176,1 тис. платників), а **сума податкового боргу – на 40,1 відс.** (з 96 450,4 до 135 114,5 млн гривень). Питома вага ЮО в загальній кількості боржників (юридичні і фізичні особи) зменшилася з 12,2 до 5,1 відс., а питома вага суми податкового боргу коливалася на рівні 91,9 відс. (станом на 01.01.2021 і 01.01.2023) та 91,5 відс. (станом на 01.01.2022 і 01.04.2023).

Довідково. Станом на 01.04 2023 порівняно з 01.01.2021 у розрізі основних податків кількість ЮО, які мали податковий борг з ПДФО, збільшилася майже у 1,2 раза (з 8,2 до 10,2 тис.), а сума податкового боргу – в 1,4 раза (з 96,5 до 135,1 млрд грн); податку на прибуток – у 1,5 раза (з 34,5 до 53,3 тис. ЮО) та на 36,5 відс. (з 16,8 до 23 млрд грн); з акцизного податку – у 1,4 раза (з 4,7 до 6,7 тис. ЮО) та на 30,9 відс. (з 4,2 до 5,5 млрд грн), рентної плати – у 1,3 раза (з 3,5 до 4,6 тис. ЮО) та в 2,5 раза (з 4,1 до 10,1 млрд грн) відповідно.

Кількість ЮО, які мали податковий борг з ПДВ, збільшилась у 1,4 раза (з 63,9 до 88,7 тис. платників), сума податкового боргу – на 24,3 відс. (з 46,1 до 57,3 млрд гривень). При цьому кількість боржників у загальній кількості платників, що сплачували цей податок, мала тенденцію до щорічного зростання: станом на 01.01.2021 – 34,3 відс., на 01.01.2022 – 40,3 відс., на 01.01.2023 – 54,8 відс. та на 01.04.2023 – 87,9 відсотка.

Аудитом встановлено, що в ГУ ДПС у Київській області станом на 01.01.2022 обліковувалось 5 017 ЮО, які мали податковий борг з ПДВ, що становить 44,9 відс. платників, що фактично сплачували цей податок у звітному періоді (11 173 платники), станом на 01.01.2023 – вже 54,6 відс. (5 543 та 10 151 платник) та станом на 01.04.2023 – 83,4 відс. (5 566 та 6 668 платників). Станом на 01.01.2022 обліковувалось 1 652 ЮО, які мали податковий борг з податку на прибуток, що становить 20,6 відс. платників, які фактично сплачували цей податок у звітному періоді (8 035 платників), станом на 01.01.2023 – вже 31,7 відс. (2 344 та 7 405 платників), станом на 01.04.2023 – 44,5 відс. (2 838 та 6 381 платників).

Довідково. За поясненнями ГУ ДПС у Київській області, основними причинами приросту податкового боргу в цілому в 2020–2022 роках та I кварталі 2023 року є:

несплата платниками податків самостійно нарахованих та донарахованих за результатами проведення контрольно-перевірочної роботи грошових зобов'язань до 24.02.2022; перехід на облік до територіальних органів ДПС боржників з інших регіонів; несплата самостійно нарахованих зобов'язань, які виникли починаючи з 24.02.2022.

Протягом періоду, що досліджувався, сума переplat з податків та зборів до зведеного бюджету по ЮО зменшилася на 13 відс. (з 67,8 млрд грн станом на 01.01.2020 до 59 млрд грн станом на 01.04.2023).

Отже, при загальному збільшенні кількості зареєстрованих ЮО – основних платників податків у 2020–2022 роках та станом на 01.04.2023 збільшувалась кількість платників податків, якими не подавалася податкова звітність більше одного року або декларувалася її відсутність, стрімко зростала кількість платників, які мали податковий борг, а більше половини платників податку на прибуток звітували про відсутність діяльності або її збитковість.

3.2. Аналіз стану обліку платників податків – фізичних осіб та надходжень податків до бюджету

Станом на 01.04.2023 в ДРФО та в Окремому реєстрі зареєстровано 43 099,6 тис. ФО, що на 208,7 тис. (або 0,5 відс.) менше, ніж станом на 01.01.2020 (43 308,3 тис. осіб) (табл. 2).

Таблиця 2

Аналіз даних щодо кількості фізичних осіб – платників податків за роками

тис. осіб

Показник	01.01.2020	01.01.2021	01.01.2022	01.01.2023	01.04.2023
1. Чисельність населення*	41 732,8	41 418,7	40 997,7	x	x
2. Чисельність зайнятих*, усього	1 599,8	1 585,4	x	x	x
3. Чисельність ФО, зареєстрованих у ДРФО**	43 308,3	43 219,9	43 189,0	43 095,6	43 099,6
4. В т. ч. самозайняті особи***, з них:	2 053,3	2 069,5	2 144,1	2 143,5	2 156,4
4.1. ФОП	2 026,0	2 041,0	2 116,0	2 115,1	2 127,9
4.2. Особи, які провадять незалежну професійну діяльність	27,3	28,5	28,1	28,4	28,5
5. Чисельність ФО, щодо яких до ДРФО завантажено інформацію про доходи	2 200	5 000	8 600	1 700	x
6. Відношення числа ФО, зареєстрованих в ДРФО, до чисельності населення, відс.	103,8	104,3	105,3	x	x
7. Відношення числа ФО, щодо яких завантажена до ДРФО інформація про доходи, до чисельності зареєстрованих в ДРФО, відс.	5,1	11,6	19,9	4	x
8. Відношення числа ФО, щодо яких завантажена до ДРФО інформація про доходи, до чисельності зайнятих, відс.	137,5	315,4	x	x	x

* Дані Держстату.

** Дані ДПС.

*** Дані граф 8.1 і 8.2 звіту за формою № 2-ОПЗ.

Аналізом співвідношення зареєстрованих ФО в ДРФО і кількістю населення (рядок 6 табл. 2) встановлено, що до ДРФО включено більше платників, ніж все населення України (середній показник за 4 роки – 104,5 відс.), що перевищує кількість ФО – платників податків у розумінні пункту 15.1 статті 15 Податкового кодексу²³. В середньому за чотири роки лише щодо кожної десятої особи, з числа зареєстрованих ФО – платників податків (рядок 7 табл. 2), отримана та завантажена до ДРФО інформація про суми доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податку, і суми утриманого з нього податку.

Відповідно до звітів за формами № 1-ОПЗ і № 2-ОПЗ протягом 2020–2022 років та I кварталу 2023 року кількість самозайнятих осіб збільшилася з **2 053,3 до 2 156,4 тис. осіб**, або на **5 відс.**, ФОП – з **2 026 до 2 127,9 тис. осіб**, або

²³ Платниками податків визнаються, зокрема, фізичні особи (резиденти і нерезиденти України), які мають, одержують (передають) об'єкти оподаткування або провадять діяльність (операції), що є об'єктом оподаткування згідно з цим Кодексом або податковими законами, і на яких покладено обов'язок із сплати податків та зборів згідно з цим Кодексом.

на **5 відс.**, та ФОП, які провадять незалежну професійну діяльність – з **27,3 до 28,5 тис. осіб**, або на **4,4 відс.**, зареєстрованих в ДРФО платників.

Відповідно до показника рядка 8 табл. 2, кількість ФО – платників податків, щодо яких завантажена до ДРФО інформація про отримані ними незначні доходи за формою № 1ДФ²⁴, в середньому за 2 роки в **2,3 рази** перевищує чисельність зайнятого населення. Цей показник вказує на те, що в ДПС не забезпечено використання інформації суб'єктів інформаційних відносин²⁵, які зобов'язані їм надавати інформацію щодо платників податків, і щорічне порівняння такої інформації з наявними у них даними.

Аудитом встановлено, що з метою виявлення ФО, які провадять незалежну професійну діяльність, але не перебувають на обліку або зняті з обліку в територіальних органах ДПС, ГУ ДПС у Харківській області здійснює аналіз інформації відповідних реєстрів, які оприлюднюються уповноваженими органами, та вносить (оновлює) в ІКС „Податковий блок” відомості відповідних реєстрів про реєстрацію незалежної професійної діяльності.

Органами, що здійснюють реєстрацію приватної нотаріальної, адвокатської, іншої незалежної професійної діяльності та видають свідоцтва про право на проведення такої діяльності (Мін'юст та його територіальні органи, Рада адвокатів України тощо), інформація до ГУ ДПС у Харківській області про реєстрацію незалежної професійної діяльності або видані дозволи, припинення незалежної діяльності тощо **не надаваласьь**.

Незважаючи на доступність публічних реєстрів (реєстру адвокатів, приватних нотаріусів, арбітражних керуючих тощо), **даних, які доступні на сайті, недостатньо для ідентифікації особи**. Так, відсутня дата народження, податковий номер, адреса місця проживання тощо, у зв'язку з чим виявлення особи, яка повинна стати на облік, потребує певного часу, у тому числі аналізу наявності податкового номера в електронній базі даних ДРФО. Такий спосіб отримання інформації не забезпечує її актуальності. Обмін інформацією щодо осіб, які здійснюють незалежну професійну діяльність, на центральному рівні відсутній.

Починаючи з 01.02.2022 пошук за податковим номером став неможливим у зв'язку із введенням нового програмного забезпечення для ведення ДРФО „Окремий Модуль ДРФО. Е – кабінет інспектора”, яким змінено механізм обміну інформацією територіальних органів з ДПС. Територіальними органами ДПС формується запит до ДПС про отримання інформації щодо ФО. Так, за результатами запиту за прізвищем (наприклад, Шевченко) в розділі „Пошук платників по Україні” ІКС „Податковий блок” при виявленні більше 30 платників система „пропонує” деталізувати запит.

²⁴ Форма Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків – фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску затверджена наказом Мінфіну від 13 січня 2015 р № 4, зареєстрованим у Мін'юсті 30 січня 2015 р. за № 111/26556 (у редакції наказу Мінфіну від 04 липня 2022 р. № 189).

²⁵ Суб'єктами інформаційних відносин, на яких поширюється дія цього Порядку, є юридичні особи, самозайняті особи, податкові агенти, органи державної влади під час виконання владних управлінських функцій, у тому числі делегованих повноважень, органи місцевого самоврядування, в яких виникає обов'язок щодо подання зазначеної інформації (абзац другий пункту 1 Порядку № 1386, із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 18 листопада 2022 р. № 1290).

Крім того, з 24.02.2022 (початку російської агресії) дані публічних реєстрів не відображають повну інформацію, що унеможливило пошук самозайнятих осіб, які не стали на облік.

Встановлено, що у розрізі вікових груп²⁶ кількість зареєстрованих осіб у віці до 16 років збільшилась на 505,6 тис. осіб, або на 14,3 відс. (з 3 525,7 тис. станом на 01.01.2020 до 4 031,3 тис. станом на 01.04.2023), у віці 16–18 років включно – на 69,7 тис. осіб, або на 9,3 відс. (з 749,6 до 819,3 тис. осіб) та старших за 60 років – на 509,7 тис. осіб, або на 4,6 відс. (з 11 439,7 до 11 949,5 тис. осіб відповідно).

Водночас протягом 2020–2022 років та I кварталу 2023 року відбулося скорочення майже на 5 відс. кількості економічно активного населення з числа зареєстрованих в ДРФО, що офіційно отримують доходи, з яких податковими агентами утримується та перераховується до бюджету ПДФО. Так, кількість ФО – платників податків основної групи платників 18–60 років зменшилася з 27 593,3 до 26 299,5 тис. осіб.

Протягом 2020–2022 років та I кварталу 2023 року до загального фонду зведеного бюджету²⁷ (додаток 2) ФО сплачено податків і зборів у розмірі 189 057,4 млн грн, зокрема: у 2021 році (65 274,9 млн грн) порівняно з 2020 роком (52 585,5 млн грн) надходження збільшилися на 24,1 відс. (12 689,4 млн грн), у 2022 році (57 033,6 млн грн) порівняно з 2021 роком – зменшилися на 12,6 відс. (8 241,3 млн грн), у I кварталі 2023 року (14 163,5 млн грн) становили 24,8 відс. надходжень 2022 року.

За даними ДПС кількість ФО – платників, що сплачували податки, збори (табл. 3) при збільшенні станом на 01.01.2022 порівняно з 01.01.2021 на 137,3 тис. платників (на 2,4 відс.), на 01.01.2023 зменшилася на 1729,7 тис. платників (на 29,1 відсотка). При цьому питома вага ФО – платників податків в загальній кількості платників зменшилася з 92,3 до 82,3 відсотка.

Таблиця 3

Кількість фізичних осіб, що сплачували податки до зведеного бюджету, та суми надходжень

Показник	01.01.2021	01.01.2022	01.01.2023	01.04.2023
Загальна кількість ФО, у т. ч.	6 297 762	6 472 384	4 665 502	1 961 536
ФО, що сплачували податки	5 812 339	5 949 659	4 219 974	1 613 404
<i>відс. у загальній кількості</i>	92,3	91,9	90,5	82,3
у т. ч. сплачували:				
ПДФО	1 057 955	1 157 084	762 394	312 244
Рентну плату	6 214	5 460	3 796	1 935
Акцизний податок	71 309	69 961	63 037	40 194
ПДВ	21 176	21 125	19 379	11 980

²⁶ Градація вікових груп фізичних осіб обрана з огляду на те, що відповідно до Кодексу законів про працю України від 10 грудня 1971 р. № 322-VIII (із змінами), не допускається прийняття на роботу осіб молодше шістнадцяти років. За згодою одного із батьків або особи, що його замінює, можуть, як виняток, прийматись на роботу особи, які досягли п'ятнадцяти років (стаття 188). Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV визначає, що повну цивільну дієздатність має фізична особа, яка досягла вісімнадцяти років (повноліття) (стаття 34), повна цивільна дієздатність може бути надана фізичній особі, яка досягла шістнадцяти років і працює за трудовим договором, або яка бажає займатися підприємницькою діяльністю (стаття 35).

²⁷ Наказом ДПС від 25 листопада 2022 р. № 867 затверджено Порядок складання звітів про надходження/нарахування податків, зборів та інших платежів, у тому числі з розподілом між державним та місцевим бюджетом.

У розрізі основних податків станом на 01.01.2023 порівняно з попереднім роком (станом на 01.01.2022) найбільше зменшилась кількість ФО, що сплачували ПДФО на 34,1 відс. (на 394,7 тис. платників) та **рентну плату** на 30,5 відс. (на 1,7 тис. платників).

Встановлено, що **про відсутність діяльності більше року звітували** (табл. 4): у 2020 році – 196,9 тис. самозайнятих осіб, або **9,5 відс.** загальної кількості, які перебували на обліку в ДПС, у 2021 році – 217,1 тис., або 10,1 відс. (+10,3 відс. до 2020 року), у 2022 році – 398 тис., або **18,6 відс.** (+1,8 раза до 2021 року), у I кварталі 2023 року – 6,9 тис. осіб, або 0,3 відсотка.

Таблиця 4

Дані щодо подання податкової звітності самозайнятими особами

тис. осіб

Період	Кількість зареєстрованих самозайнятих осіб	Кількість поданих декларацій з окремих податків*	відс. у загальній кількості зареєстрованих	Кількість платників, які не подавали податкові декларації	відс. у загальній кількості зареєстрованих	Кількість платників, які звітують про відсутність діяльності більше року	відс. у загальній кількості зареєстрованих
2020	2 069,5	1 832,1	88,5	40,5	2	196,9	9,5
2021	2 144,1	1 861,1	86,8	65,9	3,1	217,1	10,1
2022	2 143,5	365,5	17,1	174,4	8,1	398	18,6
I кв. 2023	2 156,4	2 146,8	99,6	2,7	0,1	6,9	0,3

* ПДВ, ПДФО, екологічного податку, рентної плати, єдиного податку (1-3 групи), декларація про майновий стан і доходи

Також збільшилася кількість самозайнятих осіб, які не подавали податкову звітність більше року: у 2020 році – 40,5 тис. осіб, або **2 відс.** загальної кількості, які перебували на обліку в ДПС, у 2021 році – 65,9 тис., або 3,1 відс. (+1,6 раза до 2020 року), у 2022 році – 174,4 тис., або **8,1 відс.** (+2,6 раза до 2021 року).

Отже, протягом 2020–2022 років при зменшенні питомої ваги ФО, які сплачували податки, з **92,3 до 90,5 відс.** кількість ФО, що не звітують, або подають податкові декларації про відсутність діяльності, збільшилася з **11,5 до 26,7 відсотка.**

Відповідно до положень пунктів 184.1, 184.2 статті 184 Податкового кодексу протягом 2019–2022 років та I півріччя 2023 року 8 315 ФОП анульовано реєстрацію платником ПДВ (додаток 1). Основні причини анулювання реєстрації платником ПДВ: реєстрація платником єдиного податку, умова сплати якого не відповідає умовам сплати ПДВ (30,9 відс. загальної кількості анулювань), неподання протягом 12 місяців та/або подання податкової декларації, яка свідчить про відсутність постачання/придбання товарів/послуг (23,4 відсотка).

Найбільше анульовано реєстрацію платника ПДВ у 2021 році – 2 523 випадки.

Також слід відмітити, що згідно з даними форми № 6-ОПЗ в середньому протягом року анульовано реєстрацію платника ПДВ у 2022 році та I кварталі 2023 року в 1,1 та 1,2 раза більше, ніж зареєстровано таких платників (у 2022 році – 2 266, у I кварталі 2023 року – 778 осіб). І лише у 2021 році зареєстровано платниками ПДВ 3 314 ФОП, що на 791 платника більше, ніж тих, яким було анульовано реєстрацію платника ПДВ (2 523 ФОП).

Отже, протягом 2022 року та I кварталу 2023 року прослідковується тенденція до збільшення платників, яким анульовано реєстрацію платника ПДВ, ніж новостворених платників ПДВ, зокрема з причин відсутності поставок та/або неподання податкових декларацій протягом 12 місяців, що вказує на зниження економічної діяльності суб'єктів господарювання та призводить до зниження надходження податків до бюджету.

Аудитом встановлено щорічне зростання протягом 2020–2022 років та I кварталу 2023 кількості ФО – платників податків, які мали податковий борг (додаток 3).

Так, кількість платників, які мали податковий борг, станом на 01.04.2023 порівняно з 01.01.2021 збільшилася в 4,5 раза, або на 2,5 млн платників (з 733,2 до 3 278 тис. платників). Найбільше кількість платників, які мали податковий борг порівняно з попереднім роком, зростає станом на 01.01.2022 – в 3 рази (з 733,2 до 2 241,6 тис. платників).

Також встановлено щорічне зростання по ФО сум податкового боргу до зведеного бюджету: станом на 01.01.2022 порівняно з 01.01.2021 – на 6 відс., або 509 млн грн (з 8 524,5 до 9 033,5 млн грн), на 01.01.2023 – на 31,3 відс., або на 2 830,7 млн грн (до 11 864,2 млн грн), та 01.04.2023 – ще на 5,2 відс., або на 617 млн грн (до 12 481,2 млн гривень).

Аудитом в ГУ ДПС у Львівській області встановлено, що протягом періоду, що досліджувався, постійно зростала кількість боржників по земельному податку: з 57,6 тис. осіб станом на 01.01.2021 до 203,5 тис. станом на 01.04.2023, або в 3,5 раза, та по ПДВ: з 2,3 до 4 тис., або в 1,7 раза відповідно.

Протягом періоду, що досліджувався, сума податкового боргу станом на 01.04.2023 порівняно з 01.01.2021 збільшилась на 3 956,8 млн грн, або на 46,4 відс. (з 8 524,5 до 12 481,2 млн гривень).

Протягом періоду, що досліджувався, сума переplat з податків та зборів до зведеного бюджету по ФО збільшилась на 26,6 відс. (з 13 млрд грн станом на 01.01.2020 до 16,4 млрд грн станом на 01.04.2023).

Отже, збільшення як кількості платників податків, які мають податковий борг, так і його суми свідчить про неузгодженість взаємин контролюючих органів з платниками податків у частині формування податкової складової доходів бюджету, накопичення податкового боргу впливає на скорочення податкової бази, призводить до несвоєчасного надходження коштів до бюджету.

3.3. Аналіз стану обліку об'єктів оподаткування та об'єктів, пов'язаних з оподаткуванням

Облік об'єктів оподаткування здійснюється відповідно до пункту 63.3 статті 63 Податкового кодексу та розділу VIII Порядку № 1588.

Взяття об'єктів оподаткування на облік в контролюючих органах здійснюється на підставі повідомлення про об'єкти оподаткування за формою № 20-ОПП (додаток 10 до Порядку № 1588).

Повідомлення за формою № 20-ОПП може подаватись суб'єктом господарювання в паперовій або електронній формі. Частина повідомлень за

формою № 20-ОПП, що подається в електронній формі, становить більше 90 відс. загальної кількості.

Повідомлення за формою № 20-ОПП заповнюється із використанням рекомендованого довідника типів об'єктів оподаткування, що оприлюднюється на офіційному вебсайті та оновлюється ДПС на підставі пропозицій територіальних органів ДПС.

Перелік типів об'єктів оподаткування оприлюднюється на порталі відкритих даних (data.gov.ua) (останнє оновлення проведено 24.04.2023).

Платники податків, які в періоді, що досліджувався, змінювали місцезнаходження, мали повідомляти територіальні органи ДПС за формою № 20-ОПП про такі зміни, тобто ІКС „Податковий блок” не містить даних стосовно наявності у них об'єктів оподаткування за новою адресою місцезнаходження.

За інформацією ДПС, станом на 01.04.2023 **на обліку в територіальних органах ДПС перебуває майже 7,5 млн об'єктів оподаткування**, що в 4,8 раза більше, ніж станом на 01.01.2020, та в цілому відбулося щорічне зростання кількості в 2,6 раза (на 01.01.2021), в 1,6 раза (на 01.01.2022), в 1,2 раза (на 01.01.2023) та ще на 3 відс. (на 01.04.2023).

При цьому темпи зростання надходжень до зведеного бюджету становили в межах 18,2 відс. (2020 рік до 2019 року), 17,1 відс. (2021 рік до 2020 року) та 9,5 відс. (2022 рік до 2021 року).

Отже, якщо станом на 01.01.2020 **стани** „2-експлуатується” та „8-орендується” мали 73 відс. об'єктів оподаткування, то станом на 01.04.2023 вже 92,4 відсотка.

Встановлено, що кількість об'єктів оподаткування за типом/станом „580-Земельна ділянка/8-орендується, 2-експлуатується” збільшилася в 16,5 раза з 280 957 од. (станом на 01.01.2020) до 4 068 788 од. (станом на 01.04.2023). Темпи зростання кількості таких об'єктів оподаткування становили: 6,6 раза (2020 рік до 2019 рік), 1,8 раза (2021 рік до 2020 року), 1,2 раза (2022 рік до 2021 року) та ще на 3 відс. (у I кварталі 2023 року).

При цьому надходження до зведеного бюджету земельного податку з юридичних та фізичних осіб (ККДБ 18010500, 18010700) та орендної плати з юридичних та фізичних осіб (ККДБ 18010600, 18010900) у 2020 році знизилися на 4,2 відс. (до 2019 року), у 2021 році збільшилися на 12 відс. (до 2020 року), та знову знизилися у 2022 році на 16,1 відс. (до 2021 року).

Вибірковою перевіркою повноти та своєчасності взяття на облік об'єктів оподаткування або об'єктів, пов'язаних з оподаткуванням, **встановлено відсутність відомостей в ІКС „Податковий блок” щодо наявності в окремих платників податків об'єктів оподаткування за новою адресою місцезнаходження**, а саме:

до ГУ ДПС у Дніпропетровській області ТОВ „Сантанна”, яке тричі здійснювало зміну реєстраційної інформації в частині „місцезнаходження”, не подано відомості про всі наявні об'єкти оподаткування за адресами, вказаними у Відомостях про об'єкти оподаткування (розділ III форми № 20-ОПП), а ТОВ „Виробничо-Торговий Комплекс „Папір-Мал”, при зміні 14.10.2022

місцезнаходження, повідомлення за формою № 20-ОПП подано лише 15.03.2023, чим не дотримано вимоги пункту 8.5²⁸ розділу VIII Порядку № 1588 в частині своєчасного подання до контролюючих органів відповідного повідомлення.

Довідково. За поясненнями ГУ ДПС у Дніпропетровській області, питання своєчасності направлення повідомлення за формою № 20-ОПП до податкового органу за основним місцем реєстрації про набуття та вибуття об'єктів нерухомості, що перебували в користуванні підприємства, контролювалося під час здійснення контрольних заходів;

відсутність на обліку як платників за окремими податками двох приватних виконавців, які перебували на обліку в ГУ ДПС у Дніпропетровській області за основним місцем реєстрації, через неподання ними повідомлення про об'єкти оподаткування за формою № 20-ОПП про виконавчі округи їх діяльності „Харківська область” і „Запорізька область” з відповідно зареєстрованими офісами у зазначених регіонах. Під час проведення аудиту Рахунковою палатою приватних виконавців взято на облік як платників окремих податків у ГУ ДПС у Запорізькій і Харківській областях;

до Центрального та Східного МУ ДПС по роботі з ВПП 24 і 5 платниками відповідно, які в періоді, що досліджувався, здійснювали зміну місцезнаходження, не подано повідомлення за формою № 20-ОПП, як наслідок, ІКС „Податковий блок” не містить відомостей стосовно наявності у ВПП об'єктів оподаткування за новою адресою місцезнаходження. Під час проведення аудиту Рахунковою палатою Східним МУ ДПС по роботі з ВПП за результатами проведеної роботи забезпечено подання платниками податків повідомлення за формою № 20-ОПП.

Отже, окремими територіальними органами ДПС не забезпечено повноту взяття на облік об'єктів оподаткування або об'єктів, пов'язаних з оподаткуванням, зокрема, при зміні податкової адреси платника податків.

3.4. Оцінка стану припинення юридичної особи або підприємницької діяльності фізичної особи – підприємця

Відповідно до підпункту 78.1.7 пункту 78.1 статті 78 Податкового кодексу, документальна позапланова перевірка здійснюється за наявності таких підстав, зокрема: розпочато процедуру реорганізації юридичної особи (крім перетворення), припинення юридичної особи або підприємницької діяльності фізичної особи – підприємця, закриття постійного представництва чи відокремленого підрозділу юридичної особи, в тому числі іноземної компанії, організації, порушено провадження у справі про визнання банкрутом платника податків або подано заяву про зняття з обліку платника податків.

За даними ДПС по ЮО, що перебували у стані припинення (стани „3”, „28”, „4”, „14”), здійснено заходи податкового контролю та проведено **11 997 документальних позапланових перевірок ЮО (2020 рік – 3 827,**

---

²⁸ У разі зміни відомостей про об'єкт оподаткування, а саме: зміна типу, найменування, місцезнаходження, виду права або стану об'єкта оподаткування, платник податків надає до контролюючого органу за основним місцем обліку повідомлення за формою № 20-ОПП з оновленою інформацією про об'єкт оподаткування, щодо якого відбулися зміни, в такому самому порядку та строки, як і при реєстрації, створенні чи відкритті об'єкта оподаткування.

2021 рік – 4 837, 2022 рік – 2 306, I квартал 2023 року – 1 027 суб'єктів господарювання).

За результатами таких перевірок донараховано **9 889,2 млн грн** грошових зобов'язань, зменшено суму від'ємного значення об'єкта оподаткування податком на прибуток на 34 861,1 млн грн та зменшено суму від'ємного значення ПДВ у сумі 292,2 млн гривень. Сплачено до зведеного бюджету **558,6 млн грн** (5,6 відс. загальної суми донарахувань), не сплачено (податковий борг) – **3 551,7 млн грн** (35,9 відс.), **5 778,9 млн грн** – оскаржується платниками податків в адміністративному та судовому порядках.

Аудитом **встановлено факти не проведення перевірок через відсутність платників податків за податковою адресою** (зокрема, ГУ ДПС у Харківській області не проведено перевірки 1 597 суб'єктів господарювання, місцезнаходження яких не встановлено).

Довідково. До 24.11.2021 повноваження, зокрема, щодо здійснення контролю за дотриманням податкового законодавства, виконання оперативно-розшукової функції було покладено на податкову міліцію (розділ XVIII² Податкового кодексу).

Абзацом третім пункту 1 розділу II Закону України від 21 грудня 2016 р. № 1797-VIII „Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо покращення інвестиційного клімату в Україні” (із змінами, внесеними згідно із Законом України від 22 вересня 2021 р. № 1774-IX, які застосовуються з 25.09.2021) визначено, зокрема, що пункт 134 розділу I (щодо виключення розділу XVIII²) цього Закону набирає чинності з дня прийняття рішення Кабінетом Міністрів України про початок діяльності Бюро економічної безпеки України, але не пізніше восьми місяців з дня набрання чинності Законом України „Про Бюро економічної безпеки України”.

Розпорядженням від 24 листопада 202 р. № 1493-р „Про початок діяльності Бюро економічної безпеки” (набрало чинності з 24.11.2021) Кабінет Міністрів України погодився з пропозицією Бюро економічної безпеки про початок його діяльності та можливість виконання зазначеним Бюро функцій та завдань щодо протидії правопорушенням, що посягають на функціонування економіки держави.

Пунктом 1 розділу VI Закону № 1150-IX „Про Бюро економічної безпеки України”, який набрав чинності з 25.03.2021 (із змінами, внесеними згідно із Законом України від 22 вересня 2021 р. № 1774-IX, які застосовуються з 25.09.2021) визначено, що цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування, крім пункту 5 цього розділу, який набирає чинності з дня оголошення Кабінетом Міністрів України про початок діяльності Бюро економічної безпеки України, але не пізніше ніж через вісім місяців з дня набрання чинності цим Законом.

Відповідно до підпункту 1.4.5 пункту 1.4 розділу I Методичних рекомендацій щодо порядку взаємодії між підрозділами органів Державної податкової служби України при організації, проведенні та реалізації матеріалів перевірок платників податків, затверджених наказом ДПС від 04 вересня 2020 р. № 470 (із змінами і доповненнями, внесеними наказом ДПС від 01 червня 2023 р. № 422) у разі неможливості проведення перевірки у зв'язку з відсутністю платника податків за місцезнаходженням складається акт, готується та направляється до відповідного органу запит на встановлення місцезнаходження.

Так, запити ГУ ДПС у Харківській області щодо встановлення місцезнаходження платників податків ГУ Національної поліції в Харківській області повернуто без виконання з посиланням на те, що зазначеними Методичними рекомендаціями не передбачено залучення поліцейських Національної поліції України до спільних заходів, направлених на встановлення місцезнаходження платників податків.

Бюро економічної безпеки України листом від 20.12.2022 №1//4/0/18308-22

запити ГУ ДПС у Харківській області також повернуто без виконання та повідомлено, що встановлення місцезнаходження платників податків, проведення опитування їх засновників, посадових осіб та здійснення інших заходів, зазначених у запитах, не віднесено до повноважень Бюро.

Слід зазначити, що ГУ ДПС у Харківській області зверталось до ДПС (листи від 31.01.2022 № 798/8/20-40-07-05-08 та від 29.12.2022 № 4151/8/20-40-07-0-11) щодо запровадження механізму інформаційної взаємодії між територіальними органами ДПС та відповідними органами виконавчої влади з питання встановлення місцезнаходження платників податків, відносно яких при організації документальної планової та позапланової виїзної або фактичної перевірки встановлені факти їх відсутності за податковою адресою та/або адресою об'єктів оподаткування. На час проведення аудиту відповідь не отримана, відповідний механізм не запроваджено.

Аудитом у Центральному МУ ДПС по роботі з ВПП встановлено наявність 20 платників податків (філії або відокремлені підрозділи, що здійснювали діяльність на тимчасово окупованій території Автономної Республіки Крим), які перебувають у процедурі ліквідації за рішенням головних підприємств з 2014 та 2015 років, проте територіальним органом ДПС доповідні записки про недоцільність проведення перевірки складено лише під час проведення аудиту Рахунковою палатою. За поясненням Центрального МУ ДПС по роботі з ВПП, за наслідками підписання обхідних листів усіма структурними підрозділами міжрегіонального управління найближчим часом буде знято з податкового обліку 9 філій.

За даними ДПС, протягом 2020–2022 років та I кварталу 2023 року територіальними органами на підставі підпункту 78.1.7 пункту 78.1 статті 78 Податкового кодексу **проведено 55 647 документальних позапланових перевірок samozайнятих осіб – платників податків** (у 2020 році – 13 038, у 2021 році – 30 705, що на 17 667 перевірок (в 2,4 раза) більше, ніж у 2020 році, у 2022 році – 9 492, що на 21 213 перевірок (в 3,2 раза) менше, ніж у 2021 році та у I кварталі 2023 року – 2 412 перевірок).

За результатами таких перевірок донараховано **582,6 млн грн** грошових зобов'язань, зменшено суму від'ємного значення ПДВ у сумі 0,7 млн гривень. Сплачено до зведеного бюджету **86,9 млн грн** (14,9 відс. загальної суми донарахувань), не сплачено (податковий борг) – **244,9 млн грн** (42 відс.), **250,8 млн грн** – оскаржується платниками податків в адміністративному та судовому порядкух.

Довідково. За інформацією ДПС, основними причинами низького рівня сплати донарахованих грошових зобов'язань/наявності податкового боргу за результатами проведених протягом 2020–2022 років та I кварталу 2023 року документальних позапланових перевірок на підставі підпункту 78.1.7 пункту 78.1 статті 78 Податкового кодексу є:

відсутність або брак грошових активів у платників податків. Так, з березня 2020 року спостерігається зниження економічної активності окремих платників податків, спричинене запровадженням карантину та введенням воєнного стану на території України, що безпосередньо впливає на фінансовий стан платника податків. Крім того, платники податків – ФО на момент проведення перевірки у зв'язку з припиненням вже не здійснюють підприємницьку діяльність і втрачають статус підприємця, що також має вплив на фінансовий стан, а отже у випадку донарахування значних сум грошових зобов'язань існує ризик несплати платником таких зобов'язань;

оскарження результатів перевірок. Значні суми донарахованих грошових зобов'язань як правило оскаржуються платниками в адміністративному та/або в судовому порядку. Причиною такого оскарження може бути не тільки незгода з висновками контролюючого органу, відображеними в акті перевірки, а й намагання платника податків відтермінувати момент узгодження донарахованих сум грошового зобов'язання.

Протягом періоду, що досліджувався, зростала кількість платників податків, стосовно яких не завершені перевірки з питань припинення діяльності ФОП: у 2,2 раза у 2021 році (95 777 перевірок) порівняно з 2020 роком (43 062 перевірки), на 4,5 відс. у 2022 році (100 068 перевірок) порівняно з 2021 роком, ще на 2 відс. у I кварталі 2023 року (102 068 перевірок).

При цьому 1 492,5 тис. ФОП припинено, але ними не забезпечено остаточних розрахунків з податків, єдиного соціального внеску від провадження підприємницької діяльності, більше 35 відс. яких знаходяться на обліку в ГУ ДПС у м. Києві (171,2 тис. ФОП), Дніпропетровській (131,5 тис. ФОП), Харківській (115,8 тис. ФОП) та Одеській (107,7 тис. ФОП) областях.

Аудитом в ГУ ДПС у Харківській області встановлено випадки отримання інформації з ЄДР про проведення державної реєстрації припинення у 2021 році трьох ЮО²⁹ при направлених повідомленнях з боку контролюючого органу про наявність заборгованості по податках і зборах. ГУ ДПС у Харківській області відповідно до вимог статті 34 Закону № 755 звернулось зі скаргами на дії державного реєстратора до Мін'юсту. Як наслідок, по двох суб'єктах господарювання скарги територіального органу ДПС задоволено та скасовано реєстраційні дії по припиненню, по іншій ЮО – у зв'язку з воєнним станом в Україні термін винесення рішення не визначено.

Довідково. За інформацією ДПС, територіальними органами ДПС протягом 2022 року та I кварталу 2023 року направлялись запити про встановлення місцезнаходження платників податків (їх посадових осіб) до Національної поліції України у загальній кількості 2 491 запит та до Бюро економічної безпеки України у загальній кількості 2 618 запитів, з них:

Національною поліцією України за результатами розгляду задоволено – 664 запити; надано відповідь не по суті запиту – 29; відмовлено в розгляді 156 запитів; відповіді на запити не отримано – 1 642;

Бюро економічної безпеки України за результатами розгляду задоволено – 3 запити; надана відповідь не по суті запиту – 51; відмовлено в розгляді 156 запитів; відповіді на запити не отримано – 1 684.

Отже, ДПС не забезпечено вжиття її територіальними органами заходів з остаточного зняття платників податків з податкового обліку, що призводить до необ'єктивних даних щодо реальної кількості платників податків. Відсутність відповідного порядку (механізму) взаємодії між територіальними органами ДПС та відповідними органами виконавчої влади з питання встановлення місцезнаходження платників податків, відносно яких при організації документальної планової та позапланової виїзної або фактичної перевірки встановлені факти їх відсутності за податковою адресою та/або адресою об'єктів оподаткування, унеможлиблює

---

²⁹ Селянське (фермерське) господарство „Дар”, Управління соціального захисту населення Шевченківської районної державної адміністрації, Сільськогосподарське підприємство державної кримінально-виконавчої служби України (№ 109).

відпрацювання територіальними органами ДПС зазначеної категорії суб'єктів господарювання.

Податковим кодексом визначено, що рішення, прийняті контролюючим органом, можуть бути оскаржені в адміністративному або судовому порядку (пункт 56.1 статті 56).

У разі якщо платник податків вважає, що контролюючий орган неправильно визначив суму грошового зобов'язання або прийняв будь-яке інше рішення, що суперечить законодавству або виходить за межі повноважень контролюючого органу, встановлених цим Кодексом або іншими законами України, такий платник має право звернутися із скаргою про перегляд цього рішення до контролюючого органу вищого рівня (пункт 56.2³⁰ статті 56 Податкового кодексу).

За інформацією ДПС, у періоді, що досліджувався, платники податків оскаржували рішення контролюючих органів про включення, виключення, повторне включення, відмову у включенні (повторному включенні) неприбуткової організації до/з Реєстру неприбуткових установ та організацій, зміну ознаки неприбутковості, присвоєння підприємству, установі, організації ознаки неприбутковості; про виключення з Реєстру платників єдиного податку/анулювання реєстрації платника єдиного податку; про проведення реєстрації, анулювання/відміни анулювання реєстрації платником ПДВ; про формування контролюючим органом повідомлення; про наявність заперечень проти проведення державної реєстрації припинення юридичної особи та про відмову у знятті ознаки платника податку на прибуток з нерезидента.

Так, протягом 2020–2022 років та I кварталу 2023 року платниками податків подано 440 скарг, з яких 120 скарг (27,3 відс. загальної кількості) задоволено, 251 скаргу (57 відс.) залишено без задоволення, 19 скарг (4,3 відс.) залишено без розгляду, 50 скарг (11,4 відс.) перебувають на розгляді.

Аудитом встановлено, що найбільше скарг надійшло за рішеннями про виключення з Реєстру платників єдиного податку/анулювання реєстрації платника єдиного податку (відмова у наданні статусу платника єдиного податку четвертої групи): 259 скарг, з яких 83 скарги (32 відс.) задоволено, 122 скарги (47,1 відс.) залишено без задоволення, 17 скарг (6,4 відс.) залишено без розгляду, 37 скарг (14,3 відс.) перебувають на розгляді.

Відповідно до підпункту 20.1.37 пункту 20.1 статті 20 Податкового кодексу контролюючі органи мають право звертатися до суду щодо припинення юридичної особи та припинення фізичною особою – підприємцем підприємницької діяльності та/або про визнання недійсними установчих (засновницьких) документів суб'єктів господарювання.

До 13.12.2015, відповідно до статті 38 Закону № 755³¹ підставами для постановлення судового рішення щодо припинення юридичної особи, що не пов'язано з банкрутством юридичної особи, зокрема є неподання протягом року органам доходів і зборів податкових декларацій, документів фінансової звітності

---

³⁰ У редакції Закону № 466.

³¹ У редакції, що діяла до 13.12.2015.

відповідно до закону або наявність в Єдиному державному реєстрі запису про відсутність юридичної особи за вказаним нею місцезнаходженням.

Згідно зі статтею 46 Закону № 755 підставами для постановлення судового рішення про припинення підприємницької діяльності фізичної особи – підприємця є, зокрема, неподання протягом року органам доходів і зборів податкових декларацій, документів фінансової звітності відповідно до закону та наявність в Єдиному державному реєстрі запису про відсутність фізичної особи – підприємця за зазначеним місцем проживання.

Проте з 13.12.2015 Закон № 755, у зв'язку з набранням чинності Законом № 835, викладено у новій редакції, а зазначені норми щодо підстав для постановлення судового рішення щодо припинення юридичної особи/ФОП відсутні.

У зв'язку з цим у періоді, що досліджувався, в ДПС відсутні підстави для звернення до суду щодо припинення юридичної особи та припинення ФОП підприємницької діяльності та/або про визнання недійсними установчих (засновницьких) документів суб'єктів господарювання.

За інформацією ДПС, на підставі отриманих даних від територіальних органів ДПС, та яка наявна в АІС „Суди”, у справах про підроблення документів, що подаються для проведення державної реєстрації ЮО та ФОП (стаття 205¹ Кримінального кодексу України від 05 квітня 2001 р. № 2341-III), виявлено випадки проведення державної реєстрації припинення юридичної особи при направлених повідомленнях з боку контролюючого органу про наявність заборгованості по податках і зборах.

Так, протягом періоду, що досліджувався, на розгляді у судах перебував 101 позов щодо припинення ЮО та припинення ФОП підприємницької діяльності, з яких 24 позови (23,8 відс. загальної кількості) вирішені на користь ДПС, з яких 2 оскаржено до апеляційної/касаційної інстанції, та 12 позовів вирішені на користь платників податків, 11 з яких оскаржено до апеляційної/касаційної інстанції.

Довідково. За поясненнями ДПС, винесення судами рішень не на користь ДПС пов'язано з таким: суди зазначають, що матеріали досудового розслідування за кримінальними провадженнями, а також інші докази та обставини, на які посилається податковий орган (зокрема, інформація про непричетність засновників до господарської діяльності тощо), не можуть бути враховані як доказ нереальності господарської діяльності та вважатись достатньою підставою для задоволення позову про припинення юридичної особи/ФОП.

Отже, незважаючи на норми підпункту 20.1.37 пункту 20.1 статті 20 Податкового кодексу, контролюючі органи позбавлені права щодо звернення до суду в частині припинення ЮО та підприємницької діяльності ФОП та/або про визнання недійсними установчих (засновницьких) документів суб'єктів господарювання у зв'язку з відсутністю підстав для постановлення судового рішення.

Таким чином, за відсутності дієвого контролю ДПС не забезпечено належного виконання повноважень її територіальними органами в частині реєстрації, повноти обліку платників податків та об'єктів оподаткування або об'єктів, пов'язаних з оподаткуванням, а також зняття платників

податків з податкового обліку, що призводить до необ'єктивних даних щодо реальної кількості платників податків.

4. ОЦІНКА СТАНУ ВИКОНАННЯ ОРГАНАМИ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ ПОВНОВАЖЕНЬ В ЧАСТИНІ РЕЄСТРАЦІЇ ТА ОБЛІКУ ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ

4.1. Оцінка стану виконання ДПС повноважень щодо ведення реєстрів та баз даних в частині реєстрації та обліку платників податків

Відповідно до пункту 19¹.1 статті 19¹ Податкового кодексу до функцій ДПС та її територіальних органів, зокрема, відноситься надання адміністративних послуг платникам податків, зборів, платежів (підпункт 19¹.1.3), реєстрація та ведення обліку платників податків, платників єдиного внеску, об'єктів оподаткування та об'єктів, пов'язаних з оподаткуванням, проведення диференціації платників податків (підпункт 19¹.1.7); забезпечення достовірності та повноти обліку платників податків та платників єдиного внеску, об'єктів оподаткування та об'єктів, пов'язаних з оподаткуванням (підпункт 19¹.1.8); формування та ведення Державного реєстру фізичних осіб – платників податків, Єдиного банку даних про платників податків – юридичних осіб, реєстрів, ведення яких покладено законодавством на контролюючі органи (підпункт 19¹.1.9); формування та ведення Реєстру отримувачів бюджетної дотації для розвитку сільськогосподарських товаровиробників та стимулювання виробництва сільськогосподарської продукції відповідно до Закону України „Про державну підтримку сільського господарства України” (підпункт 19¹.1.9¹); організація збору податкової інформації та внесення її до інформаційних баз даних центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику (підпункт 19¹.1.40³²).

Аудитом встановлено, що при здійсненні повноважень в частині реєстрації та обліку платників податків ДПС користується наявними реєстрами та базами даних, зокрема: ДРФО; Облікові дані про юридичних осіб та самозайнятих осіб; Реєстр платників податків – нерезидентів; Реєстр договорів про спільну діяльність, договорів управління майном та угод про розподіл продукції; Реєстр ВПП; Дані про об'єкти оподаткування або об'єкти, пов'язані з оподаткуванням або через які провадиться діяльність; Журнал повідомлень про відкриття/закриття рахунків у фінансових установах; Реєстр платників ПДВ; Дані реєстрації отримувачів бюджетної дотації; Реєстр платників єдиного податку; Реєстр неприбуткових установ та організацій; Реєстр платників акцизного податку; Реєстр волонтерів АТО та/або ООС.

Слід зазначити, що ДРФО розміщений в ІКС „ДРФО”, всі інші перераховані реєстри та бази даних – в ІКС „Податковий блок”.

Відповідальність за формування чи наповнення усіх перелічених реєстрів та баз даних покладено на ДПС. Адміністраторами цих реєстрів є ДПС, а її територіальні органи забезпечують лише подання відомостей до них.

Нормативно-правові акти, якими визначені загальні вимоги щодо формування та ведення зазначених реєстрів, наведено в додатку 4.

³² Підпункт 19¹.1.40 із змінами, внесеними згідно із Законом № 466.

Основним завданням організації обліку платників податків є автоматизація всіх процесів та процедур.

Станом на сьогодні платники податків мають змогу подати в електронній формі будь-яку заяву чи повідомлення, що стосуються взяття на облік, внесення змін до облікових даних, зняття з обліку.

Отримані відомості або документи щодо реєстрації, внесення змін або припинення платника податків обробляються засобами ІКС „Податковий блок” згідно з регламентом такої обробки та вносяться до Єдиного банку даних, Реєстру самозайнятих осіб, Реєстру нерезидентів або Реєстру договорів про спільну діяльність, договорів управління майном та угод про розподіл продукції.

Довідково. ДПС також розроблено та впроваджено:

технічну реалізацію процедури взяття/зняття на/з облік(у) нерезидентів в контролюючих органах (ІТС „Електронний кабінет”, „Єдине вікно подання електронної звітності”, „Податковий блок”);

технічну реалізацію взяття на облік нерезидентів на підставі рішення контролюючого органу;

електронну форму заяви нерезидента (для іноземної юридичної компанії, організації або її відокремленого підрозділу), яка розміщена на офіційному вебпорталі ДПС.

Аудитом встановлено, що ДПС виконуються поточні завдання щодо ведення інформаційного фонду ДРФО, зокрема щодо:

реєстрації ФО у ДРФО.

Довідково. За 2020 рік опрацьовано 372 тис. заяв за формою 1ДР на реєстрацію в ДРФО, за 2021 рік – 584 тис. таких заяв, що на 212 тис., або на 57 відс. більше, ніж за 2020 рік, за 2022 рік – 482 тис. заяв, що на 102 тис., або 17,5 відс. менше порівняно з попереднім роком, за I квартал 2023 року – 138,6 тис. заяв.

Також працівниками ДПС за 2020 рік опрацьовувалися заяви за формою 5ДР щодо внесення змін до ДРФО стосовно 965 тис. осіб, за 2021 рік – щодо 1,8 млн осіб, або майже в 2 рази більше порівняно з попереднім роком, за 2022 рік – стосовно 1,9 млн осіб, за I квартал 2023 року – щодо 728,3 тис. осіб;

формування та ведення довідників, ведення та внесення змін до еталонних довідників прізвищ, імен, по батькові, назв вулиць, що використовуються у ДРФО.

Довідково. За 2020 рік здійснено 28,7 тис. записів змін до довідників, за 2021 рік – 39 тис. записів, за 2022 рік – 22,5 тис. записів, за I квартал 2023 року – 7,1 тис. записів;

закриття РНОКПП у зв’язку із надходженням інформації від відділів державної реєстрації актів цивільного стану (ДРАЦС) про осіб, які померли.

Довідково. За 2020 рік закрито РНОКПП стосовно 611 тис. осіб, за 2021 рік – 705 тис., за 2022 рік – 535 тис. та за I квартал 2023 року – 159 тис. осіб;

організації роботи та контролю за отриманням, систематизацією та наповненням інформаційного фонду ДРФО відомостями про доходи ФО та сплачені податки. З 2022 року ДПС запроваджено „Державний реєстр фізичних осіб – платників податків. Е-кабінет інспектора” – розроблено та введено в промислову експлуатацію Програмний модуль е-реєстрації в ДРФО для забезпечення реєстрації ФО у ДРФО з використанням сучасних вебтехнологій. Засобами нового вебсервісу ДРФО забезпечено надання територіальними органами ДПС адміністративних послуг громадянам у режимі online з дотриманням принципу екстериторіальності (незалежно від місця реєстрації).

Довідково. За 2020 рік оброблено інформацію, яка надійшла від податкових агентів (за формою 1ДФ/4ДФ), та наповнено інформаційний фонд ДРФО – зроблено 109,2 млн записів, за 2021 рік – 224,4 млн, що в 2 рази більше порівняно з попереднім роком, за 2022 рік – 223,1 млн (на рівні 2021 року), за I квартал 2023 року – 58,4 млн записів.

Також оброблено інформацію про доходи та сплачені податки ФОП, внаслідок чого за 2020 рік зроблено 2,2 млн, за 2021 рік – 5 млн, за 2022 рік – 8,6 млн, за I квартал 2023 року – 1,7 млн записів у ДРФО.

Засобами ДРФО забезпечується надання адміністративних послуг, пов'язаних із реєстрацією ФО у ДРФО в електронній формі, зокрема, надано відповіді щодо:

проведення реєстрації/внесення змін до ДРФО за формою 1ДР/5ДР: за 2020 рік – за 12 тис. запитів, 2021 рік – 23,4 тис., 2022 рік – 13,5 тис., I квартал 2023 року – 5,4 тис. запитів;

отримання інформації про доходи без особистого звернення особи до контролюючого органу (в електронній формі): за 2020 рік – за 600 тис. запитів, 2021 рік – 727 тис., 2022 рік – 470 тис., I квартал 2023 року – 296 тис. запитів.

Вебсервіси ДРФО, запроваджені ДПС протягом 2020–2022 років та I кварталу 2023 року, наведено у додатку 5.

За даними ДПС, протягом 2020–2022 років та I кварталу 2023 року забезпечено проведення верифікації реєстрових даних (відомостей про ФО) засобами ДРФО, які наявні в органах виконавчої влади, зокрема верифіковано:

42,7 млн записів з реєстру застрахованих осіб (ПФУ);

20,5 млн записів з Єдиного державного демографічного реєстру та 15,4 млн записів з відомчої інформаційної системи (дані з реєстрів територіальних громад та даних про паспорти громадянина України у формі книжечки) (Державна міграційна служба України);

5,2 млн записів з Єдиної інформаційної бази даних про внутрішньо переміщених осіб (Міністерство соціальної політики України);

202,9 млн записів з Державного реєстру актів цивільного стану громадян та 14,3 млн записів з Реєстру речових прав (Мін'юст);

3,5 млн записів з Електронної системи охорони здоров'я (Національна служба здоров'я України);

43,6 млн записів з Єдиної державної електронної бази з питань освіти (Міністерство освіти і науки України).

ДПС також веде реєстр платників ПДВ (пункт 183.12 статті 183 Податкового кодексу), в якому міститься інформація про осіб, зареєстрованих як платники ПДВ, та здійснює методологічне супроводження цього реєстру. Реєстрація та перереєстрація осіб платниками ПДВ проводяться шляхом внесення записів до такого реєстру.

Довідково. За даними ДПС (звіти за формами № 01-ОПЗ, № 6-ОПЗ), станом на 01.04.2023 на обліку в територіальних органах ДПС перебувають 244 145 платників ПДВ³³ (223 717 ЮО та 20 428 ФОП), 14 267 платникам призупинено реєстрацію платника ПДВ (12 012 ОЮ та 2 255 ФОП).

ДПС здійснює формування та ведення Реєстру отримувачів бюджетної дотації для розвитку сільськогосподарських товаровиробників та стимулювання виробництва сільськогосподарської продукції відповідно до Закону України від 24.06.2004 № 1877 „Про державну підтримку сільського господарства України”, а також веде облік у Реєстрі перерахованих сум бюджетної дотації на поточний рахунок платника у банку за кожний звітний податковий період, у якому відбулася виплата бюджетної дотації.

³³ Без урахування платників, яким призупинено реєстрацію платника ПДВ у зв'язку із обранням платником єдиного податку 3 групи за ставкою оподаткування 2 відсотки.

Довідково. За даними ДПС (звіти за формами № 01-ОПЗ, № 6-ОПЗ), станом на 01.04.2023 на обліку в територіальних органах ДПС перебувають 1 956 сільськогосподарських товаровиробників, внесених до Реєстру отримувачів бюджетної дотації (1 955 ЮО та один ФОП). Протягом періоду, що досліджувався, кількість ЮО мала постійну тенденцію до скорочення і порівняно з 01.01.2020 (2 172 ЮО) зменшилася на 9,9 відс. (на 216 осіб).

Реєстрація суб'єкта господарювання як платника єдиного податку, відповідно до пункту 299.1 статті 299 Податкового кодексу, здійснюється шляхом внесення відповідних записів до реєстру платників єдиного податку.

Довідково. За даними ДПС, станом на 01.04.2023 на обліку в територіальних органах перебувають 1 719 776 платників єдиного податку, з них 219 655 ЮО та 1 500 121 ФО.

Присвоєння неприбутковій організації ознаки неприбутковості та включення такої організації до Реєстру неприбуткових організацій здійснює контролюючий орган за основним місцем обліку неприбуткової організації.

Довідково. За даними ДПС, кількість неприбуткових установ та організацій (згідно з Реєстром неприбуткових установ та організацій) становила станом на 01.01.2020 – 193 335, на 01.01.2021 – 201 687, на 01.01.2022 – 206 765, на 01.01.2023 – 217 393 та на 01.04.2023 – 219 597, що свідчить про щорічне стале її збільшення.

Водночас аудитом встановлено, що ГУ ДПС у Одеській області не володіє інформацією щодо кількості неприбуткових установ та організацій, які перебувають на обліку.

Реєстрація платником акцизного податку шляхом включення особи до Реєстру платників акцизного податку проводиться в автоматичному режимі засобами системи адміністрування реалізації пального та спирту етилового на підставі електронної заяви за формою, встановленою наказом Мінфіну від 27 листопада 2020 р. № 729³⁴.

Довідково. За інформацією ДПС (звіти за формами № 01-ОПЗ, № 5-ОПЗ), станом на 01.04.2023 на обліку в територіальних органах ДПС перебуває 5 423 ЮО та 359 ФОП платників акцизного податку з реалізації пального та спирту етилового. Протягом періоду, що досліджувався, спостерігається щорічна тенденція до збільшення кількості ЮО – платників акцизного податку і порівняно з 01.01.2020 (3 445 платників) їх кількість збільшилася на 1978 платників, або на 57,4 відсотка. При цьому кількість ФОП при збільшенні станом на 01.01.2021 порівняно з 01.01.2020 на 3,6 відс. (з 356 до 369 платників), на 01.01.2022 зменшилась на 4,3 відс. (до 353 платників), на 01.01.2023 збільшилася на 3,4 відс. (до 365 платників), а на 01.04.2023 знову зменшилась на 1,6 відс. (до 359 платників).

Анульовано реєстрацію платника акцизного податку в 2021 році 433 платникам, або 9,1 відс. загальної кількості (386 ЮО та 47 ФОП), 2022 році – 179 платникам, або 3,2 відс. (170 ЮО та 9 ФОП) та у I кварталі 2023 року – 64 платникам, або 1,1 відс. (55 ЮО та 9 ФОП).

На офіційному вебпорталі ДПС створено банер „Для волонтерів”, що містить актуальну інформацію, пов'язану, зокрема, з включенням ФО-благодійників до Реєстру волонтерів АТО та/або ООС, у тому числі інструкцію щодо подання заяви про включення до цього реєстру залежно від обраного способу подання (електронна/паперова).

Доопрацьовано ІКС „Електронний кабінет” в частині створення режиму

³⁴ „Про затвердження форм заяви про реєстрацію платника акцизного податку з реалізації пального або спирту етилового та/або акцизних складів, акцизної накладної, розрахунку коригування акцизної накладної, заявки на поповнення (коригування) залишку пального, заявки на поповнення (коригування) залишку спирту етилового, Порядку заповнення акцизної накладної, розрахунку коригування акцизної накладної, заявки на поповнення (коригування) залишку пального, заявки на поповнення (коригування) залишку спирту етилового”, зареєстрованим у Мін'юсті 14 грудня 2020 р. за № 1241/35524.

„Заява до Реєстру волонтерів” у електронному кабінеті „Для громадян”, що також спрощує процедуру подання заяви через Електронний кабінет.

Протягом звітнього періоду підготовлено 4 заявки на доопрацювання програмного забезпечення, пов’язаного з включенням ФО-благодійників до Реєстру волонтерів АТО та/або ООС.

Довідково. За інформацією ДПС, кількість волонтерів у періоді, що досліджувався, за даними Реєстру волонтерів АТО та/або ООС постійно збільшувалася. Так станом на 01.01.2020 їх кількість становила 286, на 01.01.2021 вже 307, на 01.01.2022 – 320, на 01.01.2023 – 2 729, або у 8,5 рази більше, ніж станом на початок 2022 року. Станом на 01.04.2023 зареєстровано вже 4 102 волонтери, тобто їх кількість ще збільшилася: в 1,5 рази порівняно з 01.01.2023 та в 12,8 рази – з 01.01.2022.

Станом на 01.04.2023 найбільше волонтерів зареєстровано у м. Києві (641), Харківській (443), Київській (346), Львівській (334), Дніпропетровській (321), Івано-Франківській (159), Чернігівській (157) та Одеській (149) областях.

Отже, ДПС в цілому забезпечено ведення реєстрів та баз даних в ІКС „ДРФО” та ІКС „Податковий блок” щодо реєстрації та обліку платників податків з автоматизацією всіх процесів та процедур.

Однак встановлено, що програмне забезпечення ІКС „Податковий блок” залишається недосконалим, зокрема:

відсутність можливості формування окремої первинної звітності, а також наявність обмеження на рівні 5 тисяч записів, що практично унеможливує здійснення територіальними органами ДПС контролю за повнотою, достовірністю та актуальністю реєстраційних та облікових даних;

неможливість формування переліків платників податків, податковими адресами яких є тимчасово окупована територія, зокрема, АР Крим та м. Севастополь;

нереалізованість процедури формування та направлення відомостей про відсутність (наявність) заборгованості зі сплати податків і зборів за формою № 30-ОПП³⁵ до ЄДР у порядку інформаційної взаємодії між ЄДР та інформаційними системами ДПС.

Крім того, вибірковою перевіркою достовірності та повноти ведення реєстрів та баз даних в частині реєстрації та обліку платників податків встановлено таке:

1) ГУ ДПС у Дніпропетровській області не забезпечено взяття на облік за неосновним місцем обліку однієї самозайнятої особи, а також не проконтрольовано питання взяття двох самозайнятих осіб на облік за неосновним місцем обліку в ГУ ДПС у Запорізькій і Харківській областях (під час проведення аудиту Рахунковою палатою обидві особи взято на облік за неосновним місцем);

17,6 відс. (загальної кількості) реєстраційних частин облікових справ платників податків у ГУ ДПС у Дніпропетровській області містили в ЄДР відомості про неактуальне кодове позначення основного виду своєї діяльності з причини незвернення 47,3 тис. суб’єктів господарювання (у т. ч. 21,3 тис., або 45 відс., перебувають у процедурі припинення) до державних реєстраторів, що свідчить про **неправильне відображення кодового позначення основного виду діяльності в реєстраційних частинах облікових справ платників в ЄДР.**

³⁵ Додаток 15 до Порядку № 1588.

Встановлено, що останнє оновлення довідника e_kved „Класифікація видів економічної діяльності” еталонної схеми довідників ETALON бази даних ГУ ДПС у Дніпропетровській області та на рівні ДПС здійснено 12.12.2013.

Крім того, аудитом встановлено 271 випадок (по 264 ЮО та 7 ФОП) позначення в облікових даних платників податків видів діяльності „88.88.8 „Інформація введена з реєстраційної картки – вид діяльності відсутній”. Під час проведення аудиту Рахункової палати внесено зміни до облікових даних в 9 ЮО і 4 ФОП. За поясненням ГУ ДПС у Дніпропетровській області, за рештою платників податків інформацію в облікових даних актуалізувати неможливо в зв'язку з невнесенням таких платників до ЄДР, або інформація про вид діяльності в ЄДР відсутня, або платники перебувають у стані 22 „Знято з обліку”;

дані Реєстру договорів про спільну діяльність, договорів управління майном та угод про розподіл продукції свідчать, що з 06.01.2022 **не переведено** в автоматичному режимі на облік у Соборну ДПІ ГУ ДПС у Дніпропетровській області **договору про спільну діяльність** від 28.02.2013 № 1 разом із взяттям на облік уповноваженої особи ТОВ „Будівельна Компанія”, яке змінило місце реєстрації з Одеської на Дніпропетровську область. Під час проведення аудиту Рахунковою палатою ГУ ДПС у Дніпропетровській області звернулося (лист від 09.05.2023 № 3530/8/04-36-12-01-03) до ДПС з проханням привести у відповідність дані Реєстру договорів про спільну діяльність, договорів управління майном та угод про розподіл продукції ІКС „Податковий блок” у частині зміни місця обліку зазначеного договору про спільну діяльність.

Довідково. За поясненням ГУ ДПС у Дніпропетровській області³⁶, фактично, договір про спільну діяльність від 28.02.2013 № 1 (уповноважена особа ТОВ „Будівельна компанія”) взято на облік у Соборній ДПІ ГУ ДПС у Дніпропетровській області у зв'язку із зміною місцезнаходження ТОВ „Будівельна компанія”, що був переведений з Доброславської ДПІ ГУ ДПС в Одеській області. Проте має місце некоректне відображення інформації стосовно наведеного договору про спільну діяльність, який продовжує обліковуватися в Реєстрі договорів про спільну діяльність, договорів управління майном та угод про розподіл продукції в Доброславській ДПІ ГУ ДПС в Одеській області замість Соборної ДПІ ГУ ДПС у Дніпропетровській області. Термін дії договору до 13.07.2023, планується проведення заходів щодо зняття з обліку;

2) платниками податків не подано або несвоєчасно подано документи для взяття їх на облік. Так, за результатами аналізу даних Єдиного реєстру адвокатів України встановлено, що лише 6,9 відс. (7 із 101 особи) та 3,8 відс. (1 із 26 осіб) заяв для взяття на облік осіб, які планували зайнятися адвокатською діяльністю, подано до ГУ ДПС у Дніпропетровській області у 2021 році та I кварталі 2023 року відповідно у терміни, визначені нормативними документами. Як наслідок, ГУ ДПС у Дніпропетровській області за порушення термінів подання документів для взяття на облік щонайменше в 23 випадках (у 2021 році) та 6 випадках (у I кварталі 2023 року) **не застосовано штраф**, за розрахунками, на загальну суму **4,9 тис. гривень**.

Слід зазначити, що відповідно до пункту 117.1 статті 117 Податкового кодексу **за неподання у строки та у випадках, передбачених цим Кодексом, заяв або документів для взяття на облік у відповідному контролюючому органі, реєстрації змін місцезнаходження чи внесення інших змін до своїх**

³⁶ Лист ГУ ДПС у Дніпропетровській області від 29.06.2023 № 24501/5/04-36-12-05-06.

облікових даних, неподання виправлених документів для взяття на облік чи внесення змін, подання з помилками чи у неповному обсязі, неподання відомостей стосовно осіб, відповідальних за ведення бухгалтерського обліку та/або складення податкової звітності, відповідно до вимог, встановлених цим Кодексом, – тягнуть за собою накладення **штрафу на самозайнятих осіб у розмірі 340 грн, на юридичних осіб**, відокремлені підрозділи юридичної особи чи юридичну особу, відповідальну за нарахування та сплату податків до бюджету під час виконання договору про спільну діяльність, – **1020 грн (до 23.05.2020 – 170 і 510 грн відповідно)**³⁷.

Довідково. За поясненнями ГУ ДПС у Дніпропетровській області, штрафні (фінансові) санкції за порушення встановленого порядку взяття на облік (реєстрації) у контролюючих органах, визначені статтею 117 Податкового кодексу, застосовуються за результатами документальних перевірок платників податків.

Однак документальні перевірки не проводились у зв'язку з дією мораторію на проведення таких перевірок.

Пунктом 52² підрозділу 10 розділу XX „Перехідні положення” Податкового кодексу (із змінами, внесеними Законом України від 13 травня 2020 р. № 591-IX) встановлено мораторій на проведення документальних та фактичних перевірок на період з 18 березня 2020 року по останній календарний день місяця (включно), в якому завершується дія карантину, встановленого Кабінетом Міністрів України на всій території України з метою запобігання поширенню на території України коронавірусної хвороби (COVID-19), крім документальних позапланових перевірок з підстав, визначених, зокрема, підпунктом 78.1.7 пункту 78.1 статті 78 цього Кодексу. Відповідно до пункту 2 розділу II Закону України від 15 березня 2022 р. № 2120-IX „Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану” дія пункту 52² підрозділу 10 розділу XX зупиняється на період дії воєнного, надзвичайного стану.

*Згідно з пунктом 69.2 статті 69 підрозділу 10 розділу XX „Перехідні положення” Податкового кодексу на період дії воєнного стану податкові перевірки не розпочинаються, а розпочаті зупиняються, крім документальних позапланових перевірок, що проводяться на звернення платника податків та/або з підстав, визначених, зокрема підпунктом 78.1.7 пункту 78.1 статті 78 цього Кодексу*³⁸.

Аналогічно, за результатами аналізу Єдиного реєстру приватних виконавців України встановлено, що **жодним з приватних виконавців, взятих на облік у ГУ ДПС у Дніпропетровській області, протягом періоду, що досліджувався, не забезпечено своєчасного подання документів** (термін їх подання перевищував від 43 до 890 календарних днів), чим порушено норми пункту 6.7 розділу VI Порядку № 1588³⁹.

Аналізом Єдиного реєстру адвокатів України ГУ ДПС у м. Києві виявлено 1 284 адвокати, які не перебували на обліку в контролюючих органах. За результатами направлених їм листів щодо подання відповідних документів для взяття на податковий облік лише 116 адвокатів стали на облік у контролюючих органах. Крім того, за результатами аналізу Реєстру атестованих судових

³⁷ З 23.05.2020 Законом № 466 у абзаці другому пункту 117.1 статті 117.1 Податкового кодексу цифри „170” і „510” замінено відповідно цифрами „340” і „1020”.

³⁸ Абзац третій підпункту 69.2 пункту 69 підрозділу 10 розділу XX в редакції Закону України від 03 листопада 2022 р. № 2719-IX „Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законів України щодо приватизації державного і комунального майна, яке перебуває у податковій заставі, та забезпечення адміністрування погашення податкового боргу”.

³⁹ Із змінами, внесеними наказом Мінфіну від 24 червня 2020 р. № 323 „Про затвердження Змін до Порядку обліку платників податків і зборів”, зареєстрованим у Мін’юсті 01 липня 2020 р. за № 606/34889.

експертів встановлено, що 55 судових експертів не перебувають на обліку в контролюючих органах. Також з даних Єдиного реєстру арбітражних керуючих України виявлено 11 арбітражних керуючих, які не перебували на обліку в органах ДПС після направлення їм листів про необхідність взяття на облік, і лише три з них стали на облік;

3) на обліку в МУ ДПС по роботі з ВПП перебували платники податків, які не відповідали критеріям ВПП, визначеним підпунктом 14.1.24 пункту 14.1 статті 14 Податкового кодексу.

Так, ТОВ „Будівельна компанія „ОЛЬВІЯ” не відповідало критеріям ВПП та перебувало на обліку в Східному МУ ДПС по роботі з ВПП понад нормативно встановлений термін (один календарний рік), що свідчить про недотримання вимог пункту 1 розділу IV Порядку № 911 при формуванні Реєстру ВПП на 2023 рік. Протягом періоду, що досліджувався, на обліку в зазначеному органі ДПС перебували п'ять відокремлених підрозділів⁴⁰, які також не відповідали критеріям ВПП.

Довідково. За поясненнями Східного МУ ДПС по роботі з ВПП зазначені відокремлені підрозділи взяті на облік у МУ ДПС відповідно до вимог пункту 1.5 розділу I Порядку № 1588 як такі, місцезнаходження (місце проживання) яких є тимчасово окупована територія України, що визнана такою відповідно до Закону України від 15 квітня 2014 р. № 1207 „Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України”.

Крім того, протягом 2020–2022 років та I кварталу 2023 року в Східному МУ ДПС по роботі з ВПП 20 суб'єктів господарювання перебували у різних стадіях припинення своєї діяльності і, відповідно до вимог пункту 1 розділу IV Порядку № 911, не могли бути переведені на облік до територіального органу за своїм місцезнаходженням як такі, що не включені до Реєстру ВПП.

За недотриманням вимог абзацу третього пункту 1 розділу IV Порядку № 911 ТОВ „Нордік-Буд” у 2022 році перебувало на обліку в Західному МУ ДПС по роботі з ВПП та залишено на обліку на 2023 рік, яке не включено до реєстрів ВПП на 2022 і 2023 роки, оскільки не відповідає критеріям ВПП.

Довідково. За поясненнями Західного МУ ДПС по роботі з ВПП, ТОВ „Нордік-Буд” (основний вид діяльності – проектування та будівництво нових газопроводів для підприємств групи „Західрасервіс”) включено до Реєстру ВПП на 2021 рік.

У 2022 році ТОВ „Нордік-Буд” залишилося на обліку в Західному МУ ДПС як таке, що мало перспективи досягнення критеріїв для ВПП. З 24.02.2022 ТОВ „Нордік-Буд” вимушено було перенести строки завершення багатьох своїх проєктів з I півріччя 2022 року на пізніші терміни, що не дозволило підприємству досягнути критеріїв ВПП за період II півріччя 2021 року – I півріччя 2022 року.

Станом на 01.04.2023 за період II півріччя 2022 року – I кварталу 2023 року ТОВ „Нордік-Буд” сплачено до державного бюджету 62,6 млн грн податків та зборів, що гарантовано забезпечує досягнення підприємством критеріїв ВПП (на 2023 рік критерій сплати платежів до державного бюджету для ВПП становить 47,2 млн гривень).

⁴⁰ Філія „Пансіонат „Західний Донбас” ПАТ „ДТЕК Павлоградвугілля”, філія ТОВ „ДТЕК Добропіллявугілля” „Пансіонат „Волга”, філія „Кримвибухпром” ДП „Науково-виробниче об'єднання „Павлоградський хімічний завод”, дитячий санаторно-оздоровчий центр „Дружба” ДП „Виробниче об'єднання південний машинобудівний завод імені О.М. Макарова”, пансіонат „Криворізький гірняк” Криворізького державного залізничного комбінату.

До Реєстру ВПП на 2023 рік до Західного МУ ДПС по роботі з ВПП включено 22 державних лісогосподарських підприємства, по яких станом на 01.01.2023 триває процедура припинення в результаті злиття, приєднання, поділу, перетворення.

Довідково. Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 07 вересня 2022 р. № 1003⁴¹ „Деякі питання реформування управління лісової галузі” утворено Державне спеціалізоване господарське підприємство „Ліси України” з приєднанням до нього спеціалізованих державних лісогосподарських підприємств, які належать до сфери управління Державного агентства лісових ресурсів, з подальшим перетворенням державного спеціалізованого господарського підприємства „Ліси України” в акціонерне товариство, 100 відсотків акцій якого належать державі, з урахуванням особливостей, визначених законом. На виконання зазначеної постанови Державним агентством лісових ресурсів у жовтні 2022 року видано накази про припинення лісогосподарських підприємств, шляхом приєднання до Державного спеціалізованого господарського підприємства „Ліси України”, та з 01.11.2022 розпочато ліквідаційні процедури, стан платників змінено на „3”.

У порушення вимог пункту 1 розділу IV Порядку № 911 три ЮО⁴², які не досягли критеріїв ВПП, залишено на обліку в Центральному МУ ДПС по роботі з ВПП на 2022 рік (більше одного календарного року). Центральне МУ по роботі з ВПП у 2022 році повторно надало пропозиції щодо залишення їх на обліку на 2023 рік, а ДПС їх погодило.

Центральним МУ ДПС по роботі з ВПП не вжито достатніх заходів щодо самостійного переходу платників податків (надання заяви за формою № 1-ОПП⁴³) **на основний облік** відповідно до затвердженого Реєстру ВПП на 2022 рік. Так, за результатами затвердженого на 2022 рік Реєстру ВПП до Центрального МУ з початку 2022 року перейшов на облік 121 новий ВПП. При цьому за результатами проведеної роз'яснювальної роботи забезпечено надходження від 71 ВПП заяви про взяття на облік за формою № 1-ОПП, або 58,7 відс., а щодо решти 50 ВПП – ДПС винесені рішення про переведення їх за формою № 2-ВПП.

За результатами затвердженого на 2023 рік реєстру ВПП до Центрального МУ з початку 2023 року перейшло на облік 175 нових ВПП. При цьому забезпечено надходження заяви про взяття на облік за формою № 1-ОПП лише від 103 ВПП, або 58,9 відс., а щодо решти 72 ВПП – ДПС винесені рішення про переведення за формою № 2-ВПП⁴⁴ „Рішення про зміну основного місця обліку та переведення на облік до територіального органу ДПС, що здійснює податкове супроводження великих платників податків, чи іншого територіального органу”.

Отже, ДПС та її міжрегіональними управліннями не забезпечено повною мірою дотримання вимог Порядку № 911 щодо переведення платників податків, які не включені до Реєстру ВПП.

Аудитом встановлено, що **інформація про облік кількості платників податків в органах ДПС формується у вигляді Звіту „Про стан обліку платників”** за формами № 01-ОПЗ, № 1-ОПЗ, № 2-ОПЗ, № 3-ОПЗ, № 4-ОПЗ,

⁴¹ Із змінами, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2022 р. № 1200 „Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 7 вересня 2022 р. № 1003”.

⁴² ТОВ „Сітронікс Телеком Солюшнс Україна”, підприємство „Амадеус Україна” та ТОВ „Катерпіллар Файненшл Україна”.

⁴³ Додаток 5 до Порядку № 1588.

⁴⁴ Додаток 3 до Порядку № 911.

№ 5-ОПЗ та № 6-ОПЗ (додаток б), визначеними наказом ДПС № 252, в автоматичному режимі станом на перше число місяця, наступного за звітним, а також станом на кінець звітного року.

Відповідно до алгоритму, визначеного ДПС, на підставі інформації Єдиного банку даних, Реєстру самозайнятих осіб та Реєстру страхувальників у цих звітах, зокрема, формуються кількісні дані щодо створених/припинених платників податків. Дані звітів формуються в підсистемі „Аналітична система” ІКС „Податковий блок”.

З метою забезпечення підходів до формування даних у цих звітах, формування звітів в інший спосіб за іншими алгоритмами, формами або структурами не допускається.

Наказом ДПС № 252 також визначено порядок заповнення показників у графах Звіту „Про стан обліку платників”.

Аудитом встановлено невідповідність сумарної кількості платників податків, сформованої за окремими формами такого звіту, а саме:

1) При формуванні звіту за формою № 1-ОПЗ за розділом II „Фізичні особи – підприємці” графа 15 „Кількість основних платників податків. Всього” повинна складатись з суми графи 16 „Кількість основних платників податків. На початок року” і графи 17 „Кількість основних платників податків. Новостворені” за відніманням графи 22 „Перейшли до інших ДПІ” (гр.15=гр.16+гр.17-гр.22).

Водночас за даними звіту за формою № 1-ОПЗ станом на 31.12.2022 загальна **кількість основних платників податків** (графа 15) становить 2 115,1 тис. осіб, при цьому, за наведеним вище розрахунком, показник графи 15 повинен становити 2 287,5 тис. осіб (2 108 177+198 771–19 443), що **на 172,4 тис. осіб більше**.

Розбіжність зумовлена некоректним визначенням даних: для перевірки показника графи 15 у формульному розрахунку замість кількості платників, вказаних у графі 22, слід враховувати кількість платників, зазначену в графі 21 „Припинено” – 191,8 тис. осіб.

В ГУ ДПС у Харківській області за даними звіту за формою № 1-ОПЗ розрахунковий показник графи 15 повинен становити 180,1 тис. осіб (167 669+13 236–797), що **на 17,5 тис. осіб більше**.

Довідково. Під час проведення аудиту Рахунковою палатою ГУ ДПС у Харківській області звернулось до ДПС з пропозицією щодо внесення змін до Порядку складання звітів в частині перевірки графи 15 звіту за формою № 1-ОПЗ та замінити графу 22 на графу 21.

2) Відповідно до графи 19 звіту за формою № 1-ОПЗ станом на 31.12.2022 з наступного року повинні перейти на облік 19 443 ФОП до територіального органу ДПС та 19 443 ФОП (графа 23) до іншого регіону. Водночас станом на 01.01.2023 (форма № 1-ОПЗ) по Україні **не відображено переходу жодного платника податків**, як наслідок, **загальна кількість платників станом на 01.01.2023 визначена на 24 особи менше** (2 115,1 тис. осіб).

Аудитом в ГУ ДПС у Харківській області встановлено, що станом на 31.12.2022 з наступного року повинні перейти на облік: 4 ФОП до ГУ (графа 19 звіту за формою № 1-ОПЗ) та 4 ФОП (графа 23) до іншого територіального органу ДПС, водночас станом на 01.01.2023 відображено перехід лише одного платника податків, як наслідок, загальна кількість платників визначена на одну особу менше.

При цьому зміна облікових станів відбувається в автоматичному режимі, без втручання спеціалістів територіальних органів ДПС, тому можливості з'ясувати причини розбіжностей відсутні.

3) Формульним розрахунком станом на 31.12.2022 по звіту за формою № 3-ОПЗ: **граф 3** „Кількість основних платників податків. Всього (юридичні особи)” **не дорівнює загальній сумі граф 3.1–3.16** „різні реєстраційні стани, юридичні особи” (за даними звіту: 1 670,4≠1670,2 тис. осіб, відповідно по графах); **граф 5** „Кількість основних платників податків. Всього (фізичні особи)” **не дорівнює сумарній кількості граф 5.1–5.4** „різні реєстраційні стани, фізичні особи” (за даними звіту: 2 115,1≠2 111,9 тис. осіб, відповідно по графах).

Отже, показники платників податків у графі 3 не відповідають сумарній кількості граф 3.1–3.16, у графі 5 – граф 5.1–5.4.

Аналогічні невідповідності встановлено при проведенні аудиту в ГУ ДПС у Львівській, Полтавській та Харківській областях.

Отже, **сформовані ДПС звіти за формами № 1-ОПЗ та № 3-ОПЗ станом на 31.12.2022 та ГУ ДПС у Львівській, Полтавській та Харківській областях звіти за формою № 3-ОПЗ станом на 01.01.2020, 01.01.2021, 01.01.2023 та 01.04.2023 містять дані про облік платників податків, які не відповідають вимогам наказу ДПС № 252.**

Крім того аудитом встановлено, що за даними звіту за формою № 2-ОПЗ розділ „Платники, які не мають статусу юридичної особи” в графі 6.2 „Постійні представництва нерезидентів” та в графі 6.3 „інші відокремлені підрозділи нерезидентів” станом на 01.04.2023 визначено 2 677 та 3 908 платників податків відповідно (разом 6 585 осіб). За даними ДПС визначено 6 400 платників податків – нерезидентів ЮО. Різниця між даними звітності та даними ДПС – 185 суб'єктів.

Слід зазначити, що у територіальних органах ДПС розбіжностей в даних неможливо встановити, оскільки програмним забезпеченням не передбачено вивантаження переліку платників, які потрапляють до звіту за формою № 2-ОПЗ.

Отже, незважаючи на повну автоматизацію всіх процесів і процедур створеної системи обліку платників податків в ІКС „Податковий блок”, її експлуатаційні можливості для територіальних органів ДПС є недосконалими у зв'язку з обмеженим доступом до неї, що не дає можливості здійснення всебічного аналізу повноти обліку платників податків, об'єктів оподаткування та об'єктів, пов'язаних з оподаткуванням.

Звіти про стан обліку платників податків, сформовані на основі ІКС „Податковий блок”, не розкривають усіх даних, необхідних для встановлення повноти обліку платників податків, а деякі з них (за формами № 1-ОПЗ, № 3-ОПЗ) не узгоджуються між собою та з діючими інструкціями щодо їх заповнення.

В той же час звітними формами не передбачено ведення обліку кількості платників податків в розрізі видів діяльності, систем оподаткування, обліку платників, що сплачували податки, обліку платників на окупованих територіях тощо.

ДПС не забезпечено дієвого контролю за виконанням їх територіальними органами повноважень в частині ведення реєстрів та баз даних щодо реєстрації та обліку платників податків, а також виявлення недоліків у роботі ІКС „Податковий блок”, що перешкоджають забезпеченню належної повноти та достовірності обліку платників податків, їх аналізу та вжиттю необхідних заходів для виправлення.

4.2. Оцінка стану та результативність взаємодії органів виконавчої влади в частині реєстрації та обліку платників податків

Взаємодія, інформаційний обмін з іншими заінтересованими державними органами у процесі виконання повноважень з питань здійснення реєстрації та ведення обліку платників податків, забезпечення достовірності та повноти такого обліку здійснюється на центральному рівні ДПС в електронній формі, інформаційно-телекомунікаційними засобами шляхом укладання міжвідомчих угод, протоколів, договорів тощо.

Зокрема, обмін відомостями (запитами) про здійснення дій з державної реєстрації та взяття на облік (зняття з обліку) ЮО та ФОП здійснюється відповідно до Порядку інформаційної взаємодії між Єдиним державним реєстром юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань й інформаційними системами Державної фіскальної служби України, затвердженого наказом Мін’юсту, Мінфіну від 18 березня 2016 р. № 759/5/371⁴⁵.

При цьому зміни до зазначеного Порядку у зв’язку з припиненням діяльності ДФС, її територіальних органів та початком роботи ДПС не вносилися, внаслідок чого забезпечення інформаційної взаємодії залишилося за ДФС (припинила діяльність у 2019 році).

Порядок № 1386 визначає механізм подання відповідно до Податкового кодексу України та Закону України „Про інформацію” суб’єктами інформаційних відносин контролюючим органам інформації про платників податків, об’єкти оподаткування та об’єкти, пов’язані з оподаткуванням, для забезпечення ведення їх обліку, а також обчислення та справляння податків і зборів.

Пунктом 3 Порядку № 1386 визначено, що органи, що ведуть облік або реєстрацію рухомого майна та інших активів, які є об’єктом оподаткування, подають щомісяця до 10 числа (у разі наявності технічної можливості – щоденно) контролюючим органам інформацію про власників та/або користувачів таких майна та активів, розміщених на відповідній території, а також про транспортні засоби, зареєстровані у зазначених органах, та їх власників⁴⁶.

Держгеокадастр та Мін’юст подають щомісяця до 10 числа (у разі наявності технічної можливості – щоденно), а також на запит контролюючого органу за місцезнаходженням земельної ділянки або ДПС інформацію, необхідну для обчислення і справляння плати за землю (пункт 4⁴⁷ Порядку № 1386).

---

⁴⁵ Зареєстрованим у Мін’юсті 25 березня 2016 р. за № 446/28576.

⁴⁶ Абзац перший пункту 3 із змінами, внесеними згідно з постановою № 1290.

⁴⁷ Абзац перший пункту 4 із змінами, внесеними згідно з постановою № 1290.

Мін'юст та Державна міграційна служба України подають щомісяця до 10 числа (у разі наявності технічної можливості – щоденно) ДПС інформацію про внесення до відповідних реєстрів або зміну даних, які включаються до облікової картки фізичної особи – платника податків (прізвище, ім'я, по батькові (за наявності), дату і місце народження, місце проживання, громадянство, серію та номер свідоцтва про народження, паспорта або іншого документа, що посвідчує особу, ким і коли виданий документ) (пункт 5⁴⁸ Порядку № 1386).

Відповідно до пункту 6⁴⁹ Порядку № 1386 органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування та інші суб'єкти інформаційних відносин подають ДПС та/або її територіальним органам за місцезнаходженням інформацію про платників податків, пов'язану з їх реєстрацією, нарахуванням та сплатою податків і зборів, а також контролем за дотриманням податкового законодавства.

Однак аудит ГУ ДПС у Харківській області засвідчив недостатній рівень інформаційної взаємодії податкових органів з органами, що здійснюють реєстрацію приватної нотаріальної, адвокатської, іншої незалежної професійної діяльності та видають свідоцтва про право на провадження такої діяльності. Також не автоматизовано процес проведення звірок з державними та іншими публічними реєстрами, що провадиться органами ДПС з метою виявлення ФО, які здійснюють незалежну професійну діяльність, що в свою чергу не забезпечує вжиття вичерпних заходів контролю за повнотою обліку таких осіб та своєчасного виявлення необлікованих платників податків.

За результатами проведеного ДПС у 2021 році планового внутрішнього аудиту з оцінки ефективності системи управління адміністрування податків, зборів, платежів, в ході якого здійснювалось, зокрема дослідження питання ефективності організації процесу реєстрації та обліку платників податків, встановлено відсутність інформаційної взаємодії з органами, що здійснюють реєстрацію приватної нотаріальної, адвокатської, іншої незалежної професійної діяльності та видають свідоцтва про право на провадження такої діяльності, як наслідок, останніми інформація, визначена підпунктом 70.16.5 пункту 70.16 статті 70 Податкового кодексу, до ДПС у повному обсязі не подавалась, що негативно впливало на адміністрування податків, зборів, платежів.

Крім того, зазначеним аудитом виявлено **відсутність обміну інформацією між ДПС та Міністерством економіки України**, зокрема щодо отримання/припинення акредитації нерезидентом, відокремленим підрозділом (представництвом) нерезидента.

Встановлено, що на законодавчому рівні не врегульовано питання податкового контролю за повнотою відображення суб'єктами господарювання (податковими агентами) ФО (платників ПДФО), яким цими суб'єктами виплачується заробітна плата без належного оформлення трудових відносин. У разі відсутності складання податковим агентом первинного документа щодо нарахування та виплати заробітної плати, як передбачено вимогами Закону України від 16 липня 1999 р. № 996-XIV „Про бухгалтерський облік та фінансову звітність

---

⁴⁸ Абзац перший пункту 5 із змінами, внесеними згідно з постановою № 1290.

⁴⁹ Абзац перший пункту 6 із змінами, внесеними згідно з постановою № 1290.

в Україні” (із змінами), у податкових органів при проведенні документальних перевірок відсутні підстави для додаткового нарахування ПДФО, оскільки в такому разі відсутні документи, які визначають саме базу оподаткування відповідно до пункту 164.1 статті 164 Податкового кодексу.

Так, аудитом встановлено наявність ризиків щодо невідображення офіційного працевлаштування певної кількості працівників (платників податків), ненарахування їм заробітної плати (бази оподаткування) за даними бухгалтерського обліку та, як наслідок, неутримання ПДФО та його недекларування трьома будівельними компаніями (податковими агентами), які виконували контракти за бюджетні кошти, за розрахунками, на загальну суму 817,2 тис. гривень⁵⁰.

У зв'язку з внесенням змін постановою № 1290 ДПС на сьогодні **проводиться робота щодо організації інформаційної взаємодії** з визначеними суб'єктами інформаційних відносин для приведення спільних рішень з питань обміну інформацією у відповідність до чинного законодавства, зокрема розроблені угоди про інформаційне співробітництво з Державною службою морського і внутрішнього водного транспорту та судноплавства України, Державною авіаційною службою України, Мін'юстом, Державною міграційною службою України, Державним агентством водних ресурсів України, Державною службою України з безпеки на транспорті, Міністерством освіти і науки України, Державною службою України з лікарських засобів та контролю за наркотиками; проекти протоколів про електронну інформаційну взаємодію з Міністерством внутрішніх справ України і Державним агентством України з питань кіно та проект наказу про електронну інформаційну взаємодію з Державною екологічною інспекцією України. Зазначені документи перебувають на узгодженні у визначених суб'єктів інформаційних відносин.

З метою забезпечення цілісності, повноти, достовірності реєстрових даних відповідно до договору про інформаційну взаємодію між Міністерством внутрішніх справ України, ДПС та Мінцифри від 28 жовтня 2022 р. № 02.5-11/50 здійснюється електронна інформаційна взаємодія між державними електронними інформаційними ресурсами ДПС та Міністерством внутрішніх справ України у межах функціонування системи Трембіта, що передбачає обмін електронними даними, що містяться у ДРФО та Єдиному державному демографічному реєстрі, для проведення підтвердження відповідності унікального номера запису в Єдиному державному демографічному реєстрі даним, що містяться в ДРФО.

Крім того, в межах реалізації постанови Кабінету Міністрів України від 10 липня 2019 р. № 691 „Про реалізацію експериментального проекту щодо створення сприятливих умов для реалізації прав дитини”, Указу Президента України від 29 липня 2019 р. № 558 „Про деякі заходи щодо поліпшення доступу фізичних та юридичних осіб до електронних послуг” діє договір про інформаційну взаємодію між ДПС, Державною міграційною службою України

---

⁵⁰ ТОВ „Компанія „Тоталбуд” – 225,4 тис. грн (ГУ ДПС у Полтавській області), ТОВ „Харківбудсервіс” – 352,2 тис. грн і ТОВ „ТТ 2006” – 239,7 тис. грн (ГУ ДПС у Харківській області).

та Мінцифри від 27 лютого 2020 р. № 02-01/12, який визначає механізм електронної інформаційної взаємодії між державними електронними інформаційними ресурсами ДПС та Державної міграційної служби України у межах функціонування системи Трембіта, що передбачає обмін електронними даними, які містяться у ДРФО та Єдиному державному демографічному реєстрі, для реалізації експериментального проєкту щодо створення сприятливих умов для реалізації прав дитини в частині реєстрації особи в ДРФО під час оформлення паспорта громадянина України у формі картки вперше.

Таким чином, наявний рівень взаємодії та інформаційного обміну ДПС з іншими заінтересованими державними органами у процесі виконання повноважень з питань здійснення реєстрації та ведення обліку платників податків не забезпечили достовірності та повноти відомостей про платників податків у реєстрах та базах даних щодо обліку платників податків.

Відсутній належний рівень інформаційної взаємодії (прийняття спільних рішень) з Радою адвокатів України, Мін'юстом, Міністерством розвитку громад, територій та інфраструктури України з надання на постійній основі актуальної інформації про ФО, які здійснюють незалежну професійну діяльність.

Також не налагоджена інформаційна взаємодія ДПС з Міністерством економіки України щодо надання відомостей з Реєстру представництв іноземних суб'єктів господарської діяльності про реєстрацію представництва іноземного суб'єкта господарської діяльності, внесення змін до цього Реєстру та скасування запису у разі припинення діяльності представництва іноземного суб'єкта господарювання.

Внаслідок невідображення офіційного працевлаштування певної кількості працівників (платників податків), ненарахування їм заробітної плати (бази оподаткування) за даними бухгалтерського обліку розрахункові втрати ПДФО лише за результатами його недекларування трьома будівельними компаніями (податковими агентами) становили 817,2 тис. гривень.

ВИСНОВКИ

1. Протягом 2020–2022 років та I кварталу 2023 року органами виконавчої влади загалом на належному рівні забезпечено здійснення заходів з реєстрації платників податків та взяття їх на облік у контролюючих органах з використанням запроваджених автоматизованих електронних систем обліку платників податків та централізованого ведення реєстрів і баз даних.

Створена ДПС система обліку платників в ІКС „Податковий блок” не повною мірою забезпечує ведення реєстрів та баз даних і потребує удосконалення. Через обмежений доступ до ІКС територіальні органи ДПС не мають можливості здійснити всебічний аналіз повноти обліку платників податків, об'єктів оподаткування та об'єктів, пов'язаних з оподаткуванням.

Звіт „Про стан обліку платників податків”, сформований на основі ІКС „Податковий блок”, не розкриває усіх даних, необхідних для встановлення повноти обліку платників податків, а деякі його форми (№ 1-ОПЗ, № 2-ОПЗ, № 3-ОПЗ) не узгоджуються з Порядком складання Звіту „Про стан обліку платників”, затвердженим наказом ДПС № 252, та між собою.

Звітними формами не передбачено також ведення обліку кількості платників податків у розрізі видів діяльності, систем оподаткування, обліку платників, що сплачували податки, обліку платників на окупованих територіях тощо.

2. Протягом 2020–2022 років та I кварталу 2023 року кількість платників податків – ЮО збільшилася на 7,9 відс. (з 1 554,6 до 1 676 8 тис. платників), кількість ФО, зареєстрованих у Державному реєстрі фізичних осіб – платників податків, зменшилася на 0,5 відс. (з 43 308,3 до 43 099,6 тис. осіб).

При цьому кількість платників, які мали податковий борг станом на 01.04.2023 порівняно з 01.01.2021, збільшилася на 73,3 відс. ЮО та в 4,5 раза ФО, а сума податкового боргу збільшилася на 40,1 та 46,4 відс. відповідно.

3. Нормативно-правову базу, яка визначає правові засади регулювання питань реєстрації та обліку платників податків, загалом сформовано, однак окремі вимоги нормативно-правових та розпорядчих актів потребують удосконалення.

3.1. Потребує внесення змін Порядок інформаційної взаємодії між Єдиним державним реєстром юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань й інформаційними системами Державної фіскальної служби України, затверджений наказом Мін’юсту, Мінфіну від 18 березня 2016 р. № 759/5/371, зареєстрованим у Мін’юсті 25 березня 2016 р. за № 446/28576, щодо визначення механізму взаємодії між ЄДР і ДФС, яка припинила свою діяльність ще у 2019 році.

3.2. Відсутній порядок взаємодії між ДПС та відповідними органами виконавчої влади з питання виявлення місцезнаходження платників податків, відносно яких при організації документальної планової та позапланової виїзної або фактичної перевірки встановлені факти їх відсутності за податковою адресою та/або адресою об’єктів оподаткування, що унеможливило відпрацювання територіальними органами ДПС платників податків, які перебувають у стані припинення, при здійсненні заходів із зняття їх з податкового обліку.

4. Внаслідок неефективного контролю ДПС не забезпечено належного виконання повноважень її територіальними органами в частині достовірності та повноти обліку платників податків, об’єктів оподаткування та об’єктів, пов’язаних з оподаткуванням.

4.1. Аудитом встановлено недотримання окремими територіальними органами ДПС вимог Податкового кодексу в частині забезпечення достовірності та повноти обліку платників податків, об’єктів оподаткування та об’єктів, пов’язаних з оподаткуванням, зокрема:

ГУ ДПС у Дніпропетровській області не забезпечено взяття на облік за неосновним місцем обліку однієї самозайнятої особи, а також не проконтрольовано питання взяття двох самозайнятих осіб на облік за

неосновним місцем обліку в ГУ ДПС у Запорізькій і Харківській областях (під час проведення аудиту Рахунковою палатою обидві особи взято на облік за неосновним місцем);

17,6 відс. (загальної кількості) реєстраційних частин облікових справ платників податків у ГУ ДПС у Дніпропетровській області містили в ЄДР відомості про неактуальне кодове позначення основного виду своєї діяльності з причини незвернення 47,3 тис. суб'єктів господарювання до державних реєстраторів, що свідчить про **неправильне відображення кодового позначення основного виду діяльності в реєстраційних частинах облікових справ платників в ЄДР;**

дані Реєстру договорів про спільну діяльність, договорів управління майном та угод про розподіл продукції свідчать, що з 06.01.2022 **не здійснено переведення** в автоматичному режимі на облік у Соборну ДПП ГУ ДПС у Дніпропетровській області **договору про спільну діяльність** від 28.02.2013 № 1 разом із взяттям на облік уповноваженої особи ТОВ „Будівельна Компанія”, яке змінило місце реєстрації з Одеської на Дніпропетровську область. Під час проведення аудиту Рахунковою палатою ГУ ДПС у Дніпропетровській області звернулося (лист від 09.05.2023 № 3530/8/04-36-12-01-03) до ДПС з проханням привести у відповідність дані Реєстру договорів про спільну діяльність, договорів управління майном та угод про розподіл продукції ІКС „Податковий блок” у частині зміни місця обліку зазначеного договору про спільну діяльність;

ГУ ДПС у Дніпропетровській області, Центральним та Східним МУ ДПС по роботі з ВПП не забезпечено повноту взяття на облік об'єктів оподаткування або об'єктів, пов'язаних з оподаткуванням, зокрема, при зміні податкової адреси платника податків, як наслідок, в ІКС „Податковий блок” відсутні відомості щодо наявності у платників податків об'єктів оподаткування та об'єктів, пов'язаних з оподаткуванням, за новою адресою місцезнаходження. Під час проведення аудиту Рахунковою палатою Східним МУ ДПС по роботі з ВПП за результатами проведеної роботи забезпечено подання платниками податків повідомлення за формою № 20-ОПП.

4.2. Територіальними органами ДПС не забезпечено дієвого контролю за своєчасністю взяття на облік або реєстрацією платників податків, зокрема, **платниками податків не подано або несвоєчасно подано документи для взяття їх на облік**, чим порушено норми пункту 6.7 розділу VI Порядку № 1588.

Так, за результатами аналізу даних Єдиного реєстру адвокатів України встановлено, що лише 6,9 відс. (7 із 101 особи) та 3,8 відс. (1 із 26 осіб) заяв для взяття на облік осіб, які планували зайнятися адвокатською діяльністю, подано до ГУ ДПС у Дніпропетровській області у 2021 році та I кварталі 2023 року відповідно у терміни, визначені Порядком № 1588.

Аналогічно, за результатами аналізу Єдиного реєстру приватних виконавців України встановлено, що жодним з приватних виконавців, взятих на облік у ГУ ДПС у Дніпропетровській області, впродовж періоду, що досліджувався, не забезпечено своєчасного подання документів (термін їх подання перевищував від 43 до 890 календарних днів).

Аналізом Єдиного реєстру адвокатів України ГУ ДПС у м. Києві виявлено 1 284 адвокати, які не перебували на обліку в контролюючих органах. За результатами направлених їм листів щодо подання відповідних документів для взяття на податковий облік лише 116 адвокатів стали на облік у контролюючих органах. Крім того, за результатами аналізу Реєстру атестованих судових експертів встановлено, що 55 судових експертів не перебувають на обліку в контролюючих органах. Також з даних Єдиного реєстру арбітражних керуючих України виявлено 11 арбітражних керуючих, які не перебували на обліку в органах ДПС, після направлення їм листів про необхідність взяття на облік лише три з них стали на облік.

5. ДПС не забезпечено повною мірою дотримання вимог Порядку № 911 в частині переведення платників податків, які не включені до Реєстру ВПП, та перебування на обліку в МУ ДПС по роботі з ВПП платників податків, які не відповідали критеріям ВПП, визначеним підпунктом 14.1.24 пункту 14.1 статті 14 Податкового кодексу.

Аудитом встановлено перебування на обліку в Східному, Західному та Центральному МУ ДПС по роботі з ВПП у 2022 році та I півріччі 2023 року понад встановлений термін (один календарний рік) платників податків, які не включені до Реєстру великих платників податків на відповідні періоди.

Центральним МУ ДПС по роботі з ВПП не вжито достатніх заходів щодо самостійного переходу платників податків (надання заяви за формою № 1-ОПП) на основний облік відповідно до затвердженого Реєстру великих платників податків на 2022 рік. Так, за результатами затвердженого на 2022 рік Реєстру великих платників податків до Центрального МУ ДПС по роботі з ВПП з початку 2022 року перейшов на облік 121 новий ВПП. При цьому за результатами проведеної роз'яснювальної роботи забезпечено надходження заяв про взяття на облік за формою № 1-ОПП від 71 ВПП, або 58,7 відс., а щодо решти 50 ВПП – ДПС винесені рішення про переведення їх за формою № 2-ВПП.

6. Внаслідок неефективного контролю ДПС не забезпечено належного виконання повноважень її територіальними органами в частині організації та проведення документальних позапланових перевірок платників податків, які перебували у стані припинення, що призвело до низької результативності контрольно-перевірочної роботи і недонадходжень до зведеного бюджету.

Протягом 2020–2022 років та I кварталу 2023 року із **донарахованих 10 471,8 млн грн грошових зобов'язань** за результатами документальних позапланових перевірок з підстав, визначених підпунктом 78.1.7 пункту 78.1 статті 78 Податкового кодексу, до бюджету **надійшло лише 6,2 відс. (645,5 млн гривень).**

Аудитом встановлено **факти непроведення перевірок** через відсутність платників податків за податковою адресою (зокрема, ГУ ДПС у Харківській області не проведено перевірки 1 597 суб'єктів господарювання, місцезнаходження яких не встановлено).

Протягом періоду, що досліджувався, кількість платників податків, стосовно яких не завершені перевірки з питань припинення діяльності ФОП, збільшилася: у 2,2 раза у 2021 році (95,8 тис. перевірок) порівняно з 2020 роком (43,1 тис.

перевірки), на 4,5 відс. у 2022 році (100,1 тис. перевірок) порівняно з 2021 роком, ще на 2 відс. у I кварталі 2023 року (102,1 тис. перевірок).

7. Через неналежну взаємодію та інформаційний обмін ДПС з іншими заінтересованими державними органами у процесі виконання повноважень з питань здійснення реєстрації та ведення обліку платників податків не забезпечено достовірності та повноти відомостей про платників податків у реєстрах та базах даних ДПС.

Відсутній належний рівень інформаційної взаємодії (прийняття спільних рішень) з Радою адвокатів України, Мін'юстом, Міністерством розвитку громад, територій та інфраструктури України з надання на постійній основі актуальної інформації про ФО, які здійснюють незалежну професійну діяльність, з Міністерством економіки України щодо надання відомостей з Реєстру представництв іноземних суб'єктів господарської діяльності в Україні про реєстрацію представництва іноземного суб'єкта господарської діяльності, внесення змін до такого Реєстру та скасування запису у разі припинення діяльності представництва іноземного суб'єкта господарювання.

8. Рахунковою палатою у 2015 році проведено аналіз стану виконання повноважень органами виконавчої влади щодо повноти обліку платників податків (рішення Рахункової палати від 01.12.2015 № 10-6) та надано 7 рекомендацій (пропозицій), з яких виконано повністю 4 та частково 3 рекомендації (пропозиції).

ПРОПОЗИЦІЇ

1. Рішення Рахункової палати і Звіт про результати аудиту ефективності виконання повноважень органами виконавчої влади в частині реєстрації та обліку платників податків надіслати Верховній Раді України протягом 15 днів з дня затвердження.

2. Відомості у формі рішення Рахункової палати про результати аудиту ефективності виконання повноважень органами виконавчої влади в частині реєстрації та обліку платників податків надіслати Кабінету Міністрів України і рекомендувати доручити:

2.1. Мінфіну спільно з Мін'юстом внести відповідні зміни до Порядку інформаційної взаємодії між Єдиним державним реєстром юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань й інформаційними системами Державної фіскальної служби України, затвердженого наказом Мін'юсту, Мінфіну від 18 березня 2016 р. № 759/5/371, зареєстрованим у Мін'юсті 25 березня 2016 р. за № 446/28576, в частині посилання на ДФС, яка припинила свою діяльність ще у 2019 році;

2.2. Мін'юсту спільно з Мінфіном, ДПС та іншими заінтересованими органами виконавчої влади розглянути питання розроблення та запровадження інформаційної взаємодії (прийняття спільних рішень) в частині надання до ДПС на постійній основі актуальної інформації про фізичних осіб, які здійснюють незалежну професійну діяльність;

2.3. Міністерству економіки України спільно з Мінфіном та ДПС розглянути питання розроблення та запровадження інформаційної взаємодії (прийняття спільних рішень) в частині надання до ДПС відомостей з Реєстру представництв

іноземних суб'єктів господарської діяльності в Україні про реєстрацію представництва іноземного суб'єкта господарської діяльності, внесення змін до такого Реєстру та скасування запису у разі припинення діяльності представництва іноземного суб'єкта господарювання;

2.4. Мінфіну розглянути питання розроблення порядку взаємодії ДПС та відповідних органів виконавчої влади щодо виявлення місцезнаходження платників податків, відносно яких при організації документальної планової та позапланової виїзної або фактичної перевірки (у тому числі перевірки у зв'язку з припиненням платника податків) встановлено їх відсутність за податковою адресою та/або адресою об'єктів оподаткування або об'єктів, пов'язаних з оподаткуванням.

3. Рішення Рахункової палати та Звіт про результати аудиту ефективності виконання повноважень органами виконавчої влади в частині реєстрації та обліку платників податків надіслати ДПС і рекомендувати:

3.1. Розробити і затвердити план заходів щодо виконання пропозицій Рахункової палати, визначити строки виконання і відповідальних осіб;

3.2. Запровадити систематичний та дієвий контроль за належним виконанням територіальними органами ДПС повноважень в частині:

достовірності та повноти обліку платників податків, об'єктів оподаткування та об'єктів, пов'язаних з оподаткуванням;

організації та проведення документальних позапланових перевірок платників податків за наявності підстав, визначених підпунктом 78.1.7 пункту 78.1 статті 78 Податкового кодексу;

3.3. Забезпечити дотримання норм законодавства при формуванні Реєстру великих платників податків на відповідний рік в частині відповідності платників податків критеріям ВПП, визначеним Податковим кодексом;

3.4. Удосконалити звітність щодо обліку платників податків, визначену наказом ДПС № 252, яка формується за допомогою ІКС „Податковий блок”, з метою усунення розбіжностей між сумарною кількістю ЮО і ФОП у розрізі стану платника, організаційно-правових форм та загального їх підсумку.

4. Рішення Рахункової палати і Звіт про результати аудиту ефективності виконання повноважень органами виконавчої влади в частині реєстрації та обліку платників податків надіслати ГУ ДПС у Дніпропетровській, Київській, Львівській, Одеській, Полтавській та Харківській областях, м. Києві, Центральному, Східному, Західному та Південному МУ ДПС по роботі з ВПП і рекомендувати розглянути результати аудиту, розробити та вжити невідкладних заходів щодо усунення виявлених порушень і недоліків у роботі.

Зведена інформація щодо анулювання реєстрації платника ПДВ

Показник	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	І кв. 2023 р.	Разом за 2020-І кв. 2023 р.	
К-сть платників ПДВ, реєстрацію яким анульовано, всього	34 803	42 843	34 120	17 993	7 062	102 018	
ЮО	32 693	40 324	31 597	15 650	6 132	93 703	
ФОП	2 110	2 519	2 523	2 343	930	8 315	
в т. ч з причин							
реєстрації платником єдиного податку, умова сплати якого не передбачає сплати ПДВ	ЮО	778	938	1048	395	184	2 565
	ФОП	580	829	913	621	205	2 568
	всього	1 358	1 767	1 961	1 016	389	5 133
закінчення терміну дії договору або угоди про розподіл продукції	ЮО	25	160	102	42	13	317
	ФОП	0	0	0	0	0	0
	всього	25	160	102	42	13	317
ліквідації банкрута	ЮО	212	110	133	109	37	389
	ФОП	3	0	1	0	0	1
	всього	215	110	134	109	37	390
ліквідації за власним бажанням	ЮО	1 008	675	817	571	218	2 281
	ФОП	823	866	697	864	225	2 652
	всього	1 831	1 541	1 514	1 435	443	4 933
неподання особою протягом 12 міс. декларації та/або подання декларації, яка свідчить про відсутність постачання/придбання товарів/послуг	ЮО	29 693	37 527	28 536	13 928	5 370	85 361
	ФОП	413	501	527	534	383	1 945
	всього	30 106	38 028	29 063	14 462	5 753	87 306
	<i>відс. до заг. кіл-сті</i>	86,5	88,8	85,2	80,4	81,5	85,6
обсягів продажу товарів, меншими ніж визначені ПКУ	ЮО	973	904	959	603	307	2 773
	ФОП	232	220	249	218	79	766
	всього	1 205	1 124	1 208	821	386	3 539
смерті ФО/рішення суду про оголошення померлою	ФОП	55	102	132	105	36	375
	всього	55	102	132	105	36	375
інших випадків, передбачених законодавством	ЮО	4	10	2	2	3	17
	ФОП	4	1	4	1	2	8
	всього	8	11	6	3	5	25

Кількість платників, що сплачували податки до зведеного бюджету, та суми надходжень

Показник	Кількість платників станом на:					Разом:	
	01.01.2021	01.01.2022		01.01.2023			01.04.2023
		2021 до 2020	сума	відс.	2022 до 2021		
Загальна кількість платників, у т. ч.	6 297 762	6 472 384		4 665 502		1 961 536	19 397 184
ЮО	485 423	522 725		445 528		348 132	1 801 808
<i>відс. загальної кількості</i>	7,7	8,1		9,5		17,7	9,3
Надходження	795 406,7	927 824,1		1030101,8		237 103,7	993 098,9
		132 417,3	116,6	102 277,7	111		
ФО	5 812 339	5 949 659		4 219 974		1 613 404	17 595 376
<i>відс. загальної кількості</i>	92,3	91,9		90,5		82,3	90,7
Надходження	52585,5	65 274,9		57 033,6		14 163,5	1 087 135,4
		12689,4	124,1	-8241,3	87,4		
ПДФО, у т. ч.:	1 470 070	1 612 632		1 141 269		597 616	4 821 587
ЮО	412 115	455 548		378 875		285 372	1 531 910
ФО	1 057 955	1 157 084		762 394		312 244	3 289 677
Надходження/відс.	295107,3/34,8	349785,5/35,2		420672,9/38,7		105829,0/42,1	1 171 394,6/36
		54678,2	118,5	70887,4	120,3		
Податок на прибуток, у т. ч.	152 002	143 724		124 025		101 535	521 286
ЮО	151 844	143 548		123 879		101 458	520 729
ФО	158	176		146		77	557
Надходження/відс.	118 471,8/14	163 844,5/16,5		130 561,8/12		38 727,9/15,4	451 605,9/14,2
		45 372,7	138,3	-33 282,7	79,7		
Рентна плата, у т. ч.:	24 201	22 898		18 737		12 795	78631
ЮО	17 987	17 438		14 941		10 860	61226
ФО	6 214	5 460		3 796		1 935	17405
Надходження/відс.	57 112,6/6,7	89 318,5/9		94 106/8,7		18 352,3/7,3	258 889,5/8,1
		32 205,9	156,4	4 787,5	105,4		
Акцизний податок, у т. ч.:	83 368	81 032		72 488		46 507	283 395
ЮО	12 059	11 071		9 451		6 313	38 894
ФО	71 309	69 961		63 037		40 194	244 501
Надходження/відс.	93 800,2/11,1	108 219,6/10,9		91 903,5/8,5		26732,6/10,6	320 655,9/10,1
		14 419,4	115,4	-16316,1	84,9		
ПДВ, у т. ч.:	207 303	202 871		177 313		112 900	700 387
ЮО	186 127	181 746		157 934		100 920	626 727
ФО	21 176	21 125		19 379		11 980	73 660
Надходження/відс.	269 595,2/31,8	315 476,1/31,8		294 260/27		75 258,1/30	954 589,3/30
		45 880,9	117	-21 216,1	93,3		

Зведені дані щодо кількості платників податків, які мали податковий борг, та сум податкового боргу

Показник	на 01.01.2021		на 01.01.2022		на 01.01.2023		на 01.04.2023	
	Кількість	Сума (млн грн)	Кількість	Сума (млн грн)	Кількість	Сума (млн грн)	Кількість	Сума (млн грн)
Всього ЮО і ФО	834 878	104 974,9	2 354 375	106 631,3	3 174 826	145 955,4	3 454 123	147 595,8
Разом за податками, у т. ч.:	х	76 974,1	х	78 222,1	х	103 662,8	х	102 027,5
ПДФО	94 577	4 686,4	138 051	4 501,6	194 803	4 984,7	184 699	4 891,2
Податок на прибуток	34 496	16 847	34 386	17 135,3	46 475	21 590,6	53 272	23 000,6
Рентна плата	4 716	4 116,5	4 674	4 134,8	5 931	16 607,5	5 835	10 134,8
Акцизний податок	11 664	4 235,5	13 532	3 843,5	20 404	5 733,6	20 190	5 587,8
ПДВ	69 675	47 088,7	79 096	48 606,9	93 780	54 746,3	95 831	58 413,1
Всього ЮО	101 635	96 450,4	112 745	97 597,8	168 289	134 091,1	176 102	135 114,5
відс. загальної кількості боржників/суми боргу	12,2	91,9	4,8	91,5	5,3	91,9	5,1	91,5
Разом за податками сума боргу, у т. ч.:	х	72 905,5	х	74 477,7	х	99 460,1	х	97 925,6
ПДФО	8 169	1 682,7	8 152	1 862,2	9 123	1 961,8	10 191	1 991,2
Податок на прибуток	34 490	16 846,9	34 380	17 135,3	46 467	21 590,4	53 265	23 000,5
Рентна плата	3 541	4 110,9	3 528	4 132,7	4 681	16 605,3	4 591	10 132,6
Акцизний податок	4 743	4 195,3	5 370	3 787,3	6 716	5 657,9	6 732	5 512,6
ПДВ	63 871	46 069,7	73 241	47 560,2	86 563	53 644,8	88 660	57 288,8
відс. боргу з ПДВ у загальній сумі боргу ЮО	х	75,6	х	76,3	х	74,2	х	72,5
Всього ФО	733 243	8 524,5	2 241 630	9 033,5	3 006 537	11 864,2	3 278 021	12 481,2
відс. загальної кількості боржників/суми боргу	87,8	8,1	95,2	8,5	94,7	8,1	94,9	8,5
Разом за податками сума боргу, у т. ч.:	х	4 068,6	х	3 744,4	х	4 202,7	х	4 101,8
ПДФО	86 408	3 003,6	129 899	2 639,4	185 680	3023	174 508	2 900
Податок на прибуток	6	0,1	6	0,1	8	0,3	7	0,1
Рентна плата	1 175	5,6	1 146	2,1	1 250	2,2	1 244	2,2
Акцизний податок	6 921	40,3	8 162	56,2	13 688	75,7	13 458	75,2
ПДВ	5 804	1 019	5 855	1 046,6	7 217	1 101,5	7 171	1 124,3
відс. боргу з ПДВ у загальній сумі боргу ФО	х	47,7	х	41,5	х	35,4	х	32,9

Нормативно-правові акти, якими визначено загальні вимоги щодо формування та ведення реєстрів в частині реєстрації та обліку платників податків

Реєстр/база даних ДПС	Нормативний акт
ДРФО	наказ Мінфіну від 29 вересня 2017 р. № 822 „Про затвердження Положення про реєстрацію фізичних осіб у Державному реєстрі фізичних осіб – платників податків”, зареєстрований в Мін’юсті 25 жовтня 2017 р. за № 1306/31174; наказ Мінфіну від 24.02.2015 № 210 „Про затвердження Порядку обробки персональних даних у базі персональних даних – Державному реєстрі фізичних осіб – платників податків”, зареєстрований в Мін’юсті 12 березня 2015 р. за № 278/26723
Реєстр ВПП	наказ Мінфіну від 21 жовтня 2015 р. № 911 „Про затвердження Порядку формування Реєстру великих платників податків”, зареєстрований в Мін’юсті 09 листопада 2015 р. за № 1395/27840
Журнал повідомлень про відкриття/ закриття рахунків у фінансових установах	наказ Мінфіну від 18 серпня 2015 р. № 721 „Про затвердження Порядку подання повідомлень про відкриття/закриття рахунків платників податків у банках та інших фінансових установах до контролюючих органів”, зареєстрований в Мін’юсті 04 вересня 2015 р. за № 1058/27503
Реєстр платників ПДВ	наказ Мінфіну від 14 листопада 2014 р. № 1130 „Про затвердження Положення про реєстрацію платників податку на додану вартість”, зареєстрований в Мін’юсті 17 листопада 2014 р. за № 1456/26233
Реєстр отримувачів бюджетної дотації	постанова Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2017 р. № 179 „Про затвердження Порядку ведення та форми Реєстру отримувачів бюджетної дотації, а також порядку надання відповідної інформації Державною податковою службою та Державною казначейською службою”; наказ Мінфіну від 23 лютого 2017 р. № 275 „Про затвердження форм заяв про внесення сільськогосподарського товаровиробника до Реєстру отримувачів бюджетної дотації та про зняття сільськогосподарського товаровиробника з реєстрації як отримувача бюджетної дотації”, зареєстрований в Мін’юсті 28 лютого 2017 р. за № 268/30136
Реєстр платників єдиного податку	наказ Мінфіну від 16 липня 2019 р. № 308 „Про затвердження форм заяви про застосування спрощеної системи оподаткування, розрахунку доходу за попередній календарний рік, запиту про отримання витягу з реєстру платників єдиного податку та витягу з реєстру платників єдиного податку”, зареєстрований в Мін’юсті 24 вересня 2019 р. за № 1054/34025
Реєстр неприбуткових установ та організацій	постанова Кабінету Міністрів України від 13 липня 2016 р. № 440 „Про затвердження Порядку ведення Реєстру неприбуткових установ та організацій, включення неприбуткових підприємств, установ та організацій до Реєстру та виключення з Реєстру”
Реєстр платників акцизного податку з реалізації пального та спирту етилового	постанова Кабінету Міністрів України від 24 квітня 2019 р. № 408 „Деякі питання електронного адміністрування реалізації пального та спирту етилового”
Реєстр волонтерів АТО та/або ООС	наказ Мінфіну від 30 жовтня 2014 р. № 1089 „Про затвердження Порядку формування та ведення Реєстру волонтерів антитерористичної операції та/або здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації”, зареєстрований в Мін’юсті 19 листопада 2014 р. за № 1471/26248

**Вебсервіси Державного реєстру фізичних осіб – платників податків, запроваджені ДПС
протягом 2020–2022 років та I кварталу 2023 року**

Вебсервіс	Опис вебсервісу
єМалятко	реєстрація дитини в ДРФО під час державної реєстрації народження в рамках експериментального проєкту щодо створення сприятливих умов для реалізації прав дитини відповідно до Порядку надання комплексної послуги „єМалятко”. Проєкт „єМалятко” запроваджено в 2020 році. З моменту запровадження послугою скористались 282,9 тис. ФО
ID14	реєстрація особи віком від 14 до 18 років, яка має зареєстроване місце проживання та яка не зареєстрована у ДРФО, під час оформлення паспорта громадянина України вперше, в рамках експериментального проєкту щодо створення сприятливих умов для реалізації прав дитини відповідно до Порядку надання комплексної послуги „єМалятко”. Проєкт „ID14” запроваджено в 2020 році. З моменту запровадження послугою скористались 211,5 тис. ФО
Відомості про доходи, засвідчені КЕП	надання інформації з ДРФО про суми виплачених доходів та утриманих податків в електронному вигляді, засвідчені КЕП ДПС. За 2022 рік надійшло 469,7 тис. запитів у розрізі ФО, за I квартал 2023 року – 296 тис. таких запитів
Відомості про доходи через „Портал ДІЯ”	отримання інформації з ДРФО про свої доходи засобами Порталу ДІЯ. За 2022 рік надійшло 246,3 тис. запитів, за I квартал 2023 року – 247 тис. запитів
єРНОКПП	запроваджено цифровий РНОКПП – відображення в електронному вигляді інформації, що міститься в Картці платника податків у мобільному додатку ДІЯ, який є цифровим аналогом паперової картки платника податків. За 2022 рік послугою скористалися 16,8 млн осіб, за I квартал 2023 року – 12,6 млн осіб
Шеринг документів	запроваджено застосування відображення в електронному вигляді інформації, що міститься у цифрових документах, під час процедур реєстрації, внесення змін або отримання відомостей з ДРФО. Сервіс запроваджено в травні 2021 року: за 2021 рік – 11,1 тис. запитів, за 2022 рік – 25,8 тис. запитів, за I квартал 2023 року – 8,4 тис. запитів
автоматизована обробка відомостей відділів державної реєстрації актів цивільного стану	розроблено новий сервіс, засобами якого забезпечується отримання та обробка відомостей від ДРФО актів цивільного стану про осіб, які померли. Щоденно обробляється до 2 тис. записів
забезпечення автоматизованої обробки об’єднаної звітності з ПДФО, єдиного соціального внеску та військового збору	сервіс завантаження до ДРФО інформації про доходи, обробка завантаженої інформації, формування протоколів помилок в податкових розрахунках. Щоденно завантажуються від 500 тис. до 3 млн записів
автоматизована перевірка достовірності РНОКПП	сервіс автоматизованої перевірки достовірності РНОКПП під час внесення інформації про РНОКПП до відповідних державних реєстрів. Щоденно надходить на перевірку до 1 млн записів
автоматизований пошук реєстрації особи в ДРФО	сервіс, засобами якого здійснюється пошук реєстрації особи в ДРФО за відповідними реєстраційними даними. Щоденно надходить на перевірку до 4 тис. записів
здійснення перевірки реєстраційних даних ФО	Сервіс, засобами якого ПФУ отримує відомості, необхідні для обробки інформації в реєстрі застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов’язкового державного соціального страхування та при призначенні пенсії громадянам (проєкт еПенсіонер). Щоденно надходить на перевірку до 35 тис. записів

Вебсервіс	Опис вебсервісу
надання інформації про джерела отриманих доходів	інформація з ДРФО про джерела доходів, отриманих від податкових агентів, та/або про ознаку наявності доходу, отриманого ФО від здійснення підприємницької або провадження незалежної професійної діяльності – за допомогою нового сервісу запроваджується електронна інформаційна взаємодія ДРФО та Єдиного Державного реєстру призовників, військовозобов'язаних та резервістів
еРезидент	реєстрація особи у ДРФО в рамках проєкту еРезидентства з метою реалізації експериментального проєкту із запровадження та реалізації в Україні електронного резидентства, протягом 2022 року розроблено і протестовано новий вебсервіс еРезидент (триває процедура запровадження)
наповнення ДРФО інформацією про унікальний номер запису з Єдиного державного демографічного реєстру	забезпечено наповнення інформаційного фонду ДРФО інформацією про такий унікальний номер – завантажено 18,1 млн записів
перехід на Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад	забезпечено використання нового Кодифікатору під час внесення інформації до ДРФО та перекодування внесеної раніше інформації

Звіти про стан обліку платників податків

Звіт за формою	Показники звіту
№ 01-ОПЗ	загальний кількісний розподіл платників податків (юридичних та ФОП), платників єдиного внеску, платників акцизного податку з реалізації пального та спирту етилового, платників ПДВ, сільськогосподарських товаровиробників, внесених до Реєстру отримувачів бюджетної дотації
№ 1-ОПЗ	зведена інформація про кількість основних платників (ЮО та ФО) на початок та кінець року, в тому числі новостворених, які перейшли до/з інших ДПС, платників в стані припинення, знятих з обліку, припинених, платників за неосновним місцем обліку, платників, що не перебувають в процесі припинення
№ 2-ОПЗ	кількісний розподіл платників податків по організаційно-правовій формі: ЮО – суб'єкти господарської діяльності: приватні підприємства, державні, казенні, комунальні підприємства, дочірні підприємства, іноземні підприємства, фермерські господарства, акціонерні підприємства, державні акціонерні підприємства, товариства з обмеженою відповідальністю, товариства з додатковою відповідальністю, повні товариства, командитні товариства, кооперативні банки, кооперативи, об'єднання підприємств, біржі, кредитні спілки, споживчі товариства, спілки споживчих товариств; ЮО, що не є суб'єктами господарської діяльності: організації, установи, заклади, політичні партії, громадські організації, релігійні організації, благодійні організації, профспілки, інші організації та об'єднання громадян; платники, які не мають статусу ЮО: представництва (філії) резидентів, постійні представництва нерезидентів, відокремлені підрозділи нерезидентів, договори про спільну діяльність, договори управління майном, угоди про розподіл продукції, інші організаційно-правові форми; самозайняті особи: ФОП, які обліковуються з ознакою провадження незалежної професійної діяльності, якими створені сімейні фермерські господарства; ФО, які провадять незалежну професійну діяльність, та не є ФОП
№ 3-ОПЗ	кількісний розподіл платників податків (ЮО та ФО) за реєстраційними станами, в т. ч. платники: за основним та неосновним місцем обліку; перебувають в стані припинення; припинено та знято з обліку; перебувають в стані переходу до інших органів ДПС; обліковуються з ознакою „платник не подав заяви для взяття на облік”
№ 4-ОПЗ	кількісний розподіл платників єдиного внеску, в тому числі ЮО, ФО, та платники, які обліковуються з ознакою „платник не подав заяви для взяття на облік”
№ 5-ОПЗ	кількісний розподіл платників акцизного податку з реалізації пального та спирту етилового (юридичні особи та ФОП)
№ 6-ОПЗ	кількісний розподіл платників ПДВ та сільськогосподарських товаровиробників, внесених до реєстру отримувачів бюджетної дотації (юридичні особи та ФОП)